

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เจตนา นาควัชระ. *วรรณกรรมละครของ แบร์ทอลท์ เบรชท์ การศึกษาเชิงวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2526.
- เฉลิมศรี จันทร์อ่อน, ดร. *ประวัติละครอังกฤษ 1: กำเนิดละครตะวันตก-ละครอังกฤษในศตวรรษที่สิบเก้า*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ตรีศิลป์ บุญจรรย์. *นวนิยายกับสังคมไทย พ.ศ.2475-2500*. กรุงเทพมหานคร: บางกอกการพิมพ์, 2523.
- พรสวรรค์ วัฒนางกูร. การประสานแนวคิดตะวันตกเข้ากับภูมิปัญญาไทยในผลงานวิชาการ "Towards Home-Based Theories" ของศาสตราจารย์ ดร. เจตนา นาควัชระ. *ภาษาและหนังสือ*. 30 (2542): 95-107.
- พรสวรรค์ วัฒนางกูร. *สองยุคแห่งวัฒนธรรมไวมาร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- พรสวรรค์ วัฒนางกูร. "ละครเอพิค ของ แบร์ทอลท์ เบรชท์ ละครเพื่อความบันเทิงหรือละครบทเรียน." ใน *สูจิบัตรละครแม่คำสงคราม*. จัดโดยภาควิชาศิลปะการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับ โครงการปีสันติภาพ, 2529.
- มหามนตรี (ทรัพย์), พระ. *ระเด่นลันไดฉบับนักศึกษา. จากต้นฉบับของพระมหามนตรี (ทรัพย์) รวบรวมและบรรยายความโดยขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์)*. พระนคร: สารานุกรม, 2513.
- สุธา ศาสตร์. *โครงสร้างการเสนอความตลกในบทละครนอก: รายงานผลการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2526.
- สุวรรณ, คุณ. *บทละครคุณสุวรรณเรื่องพระมะเหลเถไถและอุณรุฑ์ร้อยเรื่อง*. พิมพ์ในงานฌาปนกิจคุณแม่หยาด เอมกมล 14 ธันวาคม 2500. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร, 2500.

ภาษาต่างประเทศ

- Abrams, Meyer. *The Mirror and the Lamp*. Oxford: Oxford University Press, 1973.
- Abrams, M.H. *A Glossary of Literary Terms*. 3rd ed. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1971.
- Allen, Graham *Intertextuality*. London: Routledge, 2000.
- Aristotle. "De Poetica (Poetics)." *The Basic Works of Aristotle*. Edited and with an introduction by Richard Mckeon. New York: Random House, 1941.
- Arlington National Cemetery Website, "Robert Francis Kennedy Attorney General of the United States U.S. Senator - Presidential Candidate." <http://www.arlingtoncemetery.com/rfk.htm> (18 Mar 2002).
- Barnet, Sylvan; Berman, Morton, and Burto, William. *Eight Great Comedies*. New York: the New American Library, 1958.
- Benjamin, Walter. *Versuche über Brecht*. Edited by Rolf Tiedemann. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1981.
- Bloom, Harold. *The Western Canon: The Books and School of the Ages*. New York: Riverhead Books, 1995.
- Bolles, Edwin C. "The Problem Play" *In English Literature*. Edited by Albert C. Baugh and George Wm.McClelland. New York: Meredith Corporation, 1954.
- Brown, John Russell. *Shakespeare: The Tragedy of Macbeth*. London: Edward Arnold, 1965.
- Brown University, "Brown University Thesis in English," <http://www.stg.brown.edu/resources/archivist/degrees/phd/phd-el.html> (29 Nov 2001).
- Brecht, Bertolt. *Die Dreigroschenoper*. Edited by Paul K. Ackermann. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1988.
- Brecht, Bertolt. *The Threepenny Opera*. Translated and edited by John Willett and Ralph Manheim. London: Methuen, 1995.
- Cincotta, Howard. *An Outline of American History*. [U.S.A]: United State Information Agency, 1994.

- Charles Wells Moulton, editor. *The Library of Literary Criticism of English and American Authors, 8 vols.* (London: Moulton Publishing, 1901), 1: 514-19. <http://www.geocities.com/litpageplus/shakmoul-macbeth.html> (27 Mar 2002).
- Cuddon, J.A. *A Dictionary of Literary of Literary Terms and Literary Theory.* Oxford: Blackwell Reference, 1991.
- College of Humanities and Social Behavioral Sciences, Central Michigan University, "SHAKESPEARE FILMOGRAPHY: Selected Film Adaptations of Plays by William Shakespeare," http://www.chsbs.cmich.edu/Robert_Root/Eng326/Shakespeare.htm (15 Mar 2002).
- Columbia University Press, "expressionism," In *The Columbia Encyclopedia*, 6th ed., 2001 <http://www.bartleby.com/65/ex/expressi.html> (22 Jan. 2001).
- Deighton, K., ed. *Macbeth.* London: Macmillan, 1957.
- Department of Spanish , School of Modern European Languages, University of Durham, "Bertolt Brecht: Proposals for an epic theatre," In *Bertolt Brecht. Brecht on Theatre.* Translated by John Willett (London: Methuen, 1964). <http://www.dur.ac.uk/m.p.thompson/brecht.htm> (27 Mar 2002).
- Donatus, Aelius. "Comedy and Tragedy," In *Dramatic Theory and Criticism (Greeks to Grotowski).* Edited by Dukore, Bernard F. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1974, p. 99.
- Dunn, Easter Cloudman, "SHAKESPEARE IN AMERICA," <http://www.scry.com/ayer/shakespr/4400899.HTM> (3 Mar 2000).
- Dyke, Vernon van. *International Politics.* 2nd ed. New York: Meredith Publishing Company, 1966.
- Esslin, Martin. *Brecht: A Choice of Evils; A Critical Study of the Man, His Work and His Opinions.* London: Methuen, 1980.
- Esslin, Martin. *The Theatre of the Absurd.* New York: Anchor, 1969.
- Fechter, Paul. "VI. Die Entdeckung Shakespeares," *Das Europäische Drama: Geist und Kultur im Spiegel des Theaters.* Band I (von Barock zum Naturalismus). Mannheim: Bibliographisches Institut, 1956, p. 90.
- Garson, Barbara. *MacBird.* New York: Grove Press, 1967.

- Garson, Barbara. *MacBird: Eine dramatische Satire*. Deutsche Erstausgabe. Sowie ein Interview mit Barbara Garson und ein Nachwort von Dwight Macdonald. Erweiterte Ausgabe aus den Amerikanischen von Ulrich Sonnemann. Reinbek bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag, 1967.
- Garson, Barbara, (bgarson@yahoo.com). "Re: Help?...Could You Give Me Your Biography?" Email to Sasitorn Luangjinda (sluangjinda@genie.de). 24 November 2001.
- Garson, Barbara. "Re: Thanks and Help Me Again, Please," Email to Sasitorn Luangjinda (sluangjinda@genie.de) 27 November 2001.
- Gray, Martin . *A Dictionary of Literary Terms*. London: Longman York Press, 1944.
- Gray, Terry A., "Prefatory Material To The First Folio, 1623 (note 1)," *The Great: Mr. William Shakespeare's Comedies, Histories, & Tragedies A facsimile edition*. 1954. <http://shakespeare.palomar.edu/Folio1.htm> (25 May 2000).
- Gronemeyer, Andrea. *Schnellkurs Theater*. 3. Auflage, Köln: DuMont Buchverlag, 2000.
- Goulet, Robert Gerard. "The Dramatic Art of John Gay," A Dissertation submitted to the Department of Humanities in Partial Fulfillment of requirements of the degree of Doctor of Philosophy, Brown University. 1969.
- Hall, John. *The Sociology of Literature*. New York: London Inc., 1979.
- Harris, Wendell V. *Dictionary of Concepts in Literary Criticism and Theory*. New York: Greenwood Press, 1992.
- Harrop, John and Epstein, Sabin R. "Chapter 12: Brecht and Epic Theatre," In *Acting with style*. 3rd Edition. Boston: Allyn and Bacon, 2000, p. 392.
- Hecht, Werner, et al. *Bertolt Brecht: Werke*. Grosse kommentierte Berliner und Frankfurter Ausgabe. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1998.
- Helmer, Hermann. "Parodie," *Lyrischer Humor: Strukturanalyse und Didaktik der komischen Versliteratur*. 2. Auflage. Stuttgart: Klett Verlag, 1978, p. 101.
- Hinderer, Walter. "Daten zu Leben und Werk," In *Brechts Dramen : neue Interpretationen*. Stuttgart: Redam, 1984, pp. 369-404.
- Holinshed, Raphael, and Ellis, Henry, editor. *Holinshed's Chronicles of England, Scotland and Ireland (1587)*. New York: AMS Press 1997.

- Hutcheon, Linda. *A Theory of Parody: The Teachings of Twentieth-Century Art Forms*, New York: Methuen, 1985.
- Kaechele, Heinz. *Bertolt Brecht*. 1. Auflage. Leipzig: VEB Bibliographisches Institut Leipzig, 1984.
- Knopf, Jan. "Die Dreigroschenoper," *Brecht-Theater Handbuch: Eine Aesthetik der Widerspruche*. Stuttgart: Metzler, 1980, p. 54.
- Konzett, Mattias, editor. *Encyclopedia of German Literature. V. 1*. Chicago and London: Fitzroy Dearborn Publishers, 2000.
- Kunze, Karl, and Obländer, Heinz. "Tragikomödie," in *Grundwissen Deutsche Literatur*. Stuttgart: Ernst Klett Verlag, 1975, pp. 41-42.
- Lindenberger, Herbert Samuel. "History as Magnification," In *Historical Drama: The Relation of Literature and Reality*. Chicago: University of Chicago Press, 1975.
- Melanson, Richard A. *Writing History and Making Policy: The Cold War, Vietnam and Revisionism*. With an introductory noted by Kenneth W. Thompson, Lanham: University Press of America, 1983, p. 181.
- Müller, Klaus Detlef, "Brecht in der Theaterkritik der 90er Jahr," <http://www.dreigroschenheft.de/archiv/text/99-02-07-artikel.htm> (17 Sep 2000).
- Mueller, Roswitha. *Bertolt Brecht and the Theory of Media*. Lincoln: University of Nebraska Press, 1989.
- Nagavajara, Chetana. "August Wilhelm Schlegel in Frankreich: Sein Anteil an der französischen Literaturkritik 1807-1835," A Dissertation submitted to the Department of Humanities in Partial Fulfillment of requirements of the degree of Doctor of Philosophy. Tübingen: Niemeyer, 1966.
- Nagavajara, Chetana. "Parody as Translation," In *Comparative Literature from a Thai Perspective*. Bangkok: Chulalongkorn University, 1996, pp. 247-263.
- Nathan, James A., and Oliver, James K. *Foreign Policy Making and the American Political System*. Boston: Little, Brown, 1983.
- Nelson, T.G. *Comedy: An Introduction to Comedy in Literature, Drama and Cinema*. Oxford: Oxford University Press. 1990.
- Norris, George, "Expressionism: Its Spiritual and Social Voice," In *VCCA Journal Electronic Edition*. <http://www.br.cc.va.us/vcca/norris2.html> (26 May 2001).

- Novak, Elaine Adams. *Performing in Musicals*. New York: Schirmer Books, 1988.
- On-Line Film Editor, "Movie Remakes, Series, Themes and Genres: *Macbeth*," http://www.cnmovies.com/halliwells/remakes_series_themes_genres/342.asp (15 Mar 2002).
- Potus. The Internet Public Library, "Lyndon Baines Johnson: 36th President of the United States," <http://www.ipl.org/ref/POTUS/lbjohnson.html> (17 March 2001).
- Projekt Gutenberg-DE. "William Shakespeare. Das Trauerspiel, vom *Macbeth*," Translated by Christoph Martin Wieland. <http://gutenberg.aol.de/shakespr/macbeth.html> (8 Nov. 2000).
- Rose, Margaret A. *Parody: Ancient, Modern and Postmodern*, 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press, 1993.
- Royal National Theatre of Great Britain, "The Villain's Opera: after John Gay's *The Beggar's Opera* (1728)," <http://www.nationaltheatre.org.uk/productions/rd/more/thevillai.html> (27 Apr 2000).
- Shakespeare, William. *Macbeth*. Edited by Deighton, K. London: Macmillan, 1957.
- Shakespeare, William. *Macbeth*. Edited by Elloway, D. R. London: Macmillan, 1972.
- Shakespeare, William. *Macbeth*. Edited by G.K. Hunter, Harmondsworth, Middlesex: Penguin, 1967.
- Shakespeare, William. *Macbeth*. Edited with a Critical Commentary by G.C. Rosser. London: University of London Press. 1960.
- Shakespeare, William. *The Tragedy of Macbeth*. Edited by G.B. Harrison. Harmondsworth, Middlesex: Penguin, 1959.
- Summers, Robert S., "Lyndon Baines Johnson: 36th President of the United States," <http://www.ipl.org/ref/POTUS/lbjohnson.html> (23 Mar 2001).
- The American Presidency, "LYNDON B. JOHNSON: Biography," <http://gi.grolier.com/presidents/ea/bios/36pjohn.html> (25 Jun 2001).
- The Complete Pelican Shakespeare 1969, <http://shakespeare.palomar.edu/Folio1.htm> (25 May 2000).
- The Hutchinson Family Encyclopedia, "Expressionism," <http://ebooks.whsmithonline.co.uk/encyclopedia/59/M0010559.htm> (22 Dec. 2000).

- Thrall, William Flint , and Hibbard, Addison. *A Handbook to Literature*. New York: The Odyssey Press, 1960.
- Tillyard, E.M.W. *Shakespeare's History Plays*. Harmondsworth: Penguin, 1969.
- Völker, Klaus. "Toward an Epic Theatre," In *Brecht: A Biography*. Translated by John Nowell. London: Seabury Press, 1979, pp. 74, 117, 145.
- Völker, Klaus. *Bertolt Brecht: Eine Bibliographie*. München, Wien: Hanser, 1976.
- Weisstein, Ulrich. "Von reitenden Boten und singenden Holzfällern: Bertolt Brecht und die Oper," In Walter Hinderer. *Brechts Dramen: neue Interpretationen*. Stuttgart: Redam, 1984, pp. 266-299.
- The White House, "Claudia Taylor (Lady Bird) Johnson," <http://www.whitehouse.gov/history/firstladies/cj36.html> (22 Aug 2001).
- The White House, "Lyndon B. Johnson," <http://www.whitehouse.gov/history/presidents/lj36.html> (3 Jul 2001).
- Williams, Raymond. "A Rejection of Tragedy: Brecht," In Corrigan, Tobert W. *Tragedy: Vision and Form*, 2nd ed. New York: Harper&Row, 1981.
- Woehle, Dieter. *Bertolt Brecht: Die Dreigroschenoper*. Frankfurt am Main: Verlag Moritz Diesterweg, 1996.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ขัตตฤณี สินธุสิงห์, บรรณาธิการ. *วรรณคดีทัศนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- พรสวรรค์ วัฒนางกูร. "เอกสารคำสอน รายวิชา 2232 480 GERMAN DRAMA," สาขาวิชาภาษาเยอรมัน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)
- อารยา วิทย์สุภาเลิศ. "Parody," ใน: *ประเภทโคลงฝรั่ง: งานวิจัย*. ขอนแก่น: ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ม.ป.ป.

ภาษาต่างประเทศ

- Abbott, Anthony S. *The Vital Lie: Reality and Illusion in Modern Drama*. Tuscaloosa: University of Alabama Press, 1988.
- Ackermann, Paul K., editor. *Bertolt Brecht*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1988.
- Alexander, Peter. *Shakespeare*. London: Oxford University Press, 1965.
- Bartmann. Grahaue; Waive, Anthony. *Brecht in Perspective*. 2nd ed. New York: Longman, 1987.
- Allen, Graham. *Intertextuality*. London: Routledge, 2000.
- Bate, Jonathan. editor. *The Romantics on Shakespeare*. Harmondsworth, Middlesex, 1992.
- Bayley, John. *Shakespeare and Tragedy*. London: Routledge & Kegan Paul, 1982.
- Bennett, Susan. *Theatre Audiences: A Theory of Production and Reception*. New York: Routledge, 1994.
- Bermel, Albert. *Comic Agony: Mixed Impressions in the Modern Theatre*. 1st ed. Evanston, IL: Northwestern University Press, 1996.
- Best, Otto F. *Handbuch literarischer Fachbegriff: Definition und Beispiele*. Frankfurt/Main: Fischer, 1994,

- Bloom, Edward A; Bloom, Illian D. *Satire's Persuasive Voice*. Ithaca, London: Cornell University press, 1979.
- Bradbury, Malcolm, editor. *Shakespearean Tragedy*. London: Edward Arnold, 1984.
- Bradley, A.C. *Shakespearean Tragedy: Lecture on Hamlet, Othello, King Lear, Macbeth*. New introduction by John Russell Brown. Houndshills: Macmillan, 1985.
- Brandt, George W., editor. *Modern Theories of Drama : A Selection of Writings on Drama and Theatre 1850-1990*. Oxford: Oxford University Press, 1998.
- Brook, Tucker. *Essays on Shakespeare and Other Elizabethans*. (U.S.A.): Archon Books, 1969.
- Calderwood, James L, and Tolivier, Harold E., editor. *Forms of Tragedy*. Englewood Cliffs, NJ.: Prentice-Hall, 1972.
- Cambell, Lilly B. *Shakespeare's Tragic Heros: Saves of Passion*. Bristol: J.W. Arrowsmith, 1978.
- Charles, W. Eliot. *Elizabethan Drama: Marlowe Shakespeare with Introduction and Notes*. New York: P.E. Collier, 1969.
- Charton, H.B. *Shakespearean Comedy*. Frome and London: Methuen, 1973.
- Clemen, Wolfgang. *The Development of Shakespeare's Imagery*. 2nd ed. London: Methuen, 1977.
- Coleridge, Samuel Taylor. *Seven Lecture on Shakespeare and Milton*. New York: AMS, 1975.
- Connolly, John M., and Keutner, Thomas, eds. *Hermeneutics Versus Science?: Three German Views*. Wolfgang Stegmuller, Hans Georg Gadamer, and Ernst Konrad Specht. Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press, 1988.
- Corrigan, Robert Willoughby. *Tragedy : Vision and Form*. 2nd ed. New York: Harper & Row, 1981.
- Culler, Jonathan D. *Literary Theory: A Very Short Introduction*. Reissued. New York: Oxford University Press, 2000.
- Daiches, David. *A Critical History of English Literature*. London: Secker&Warburg, 1969.
- Danow, David K. *The thought of Mikhail Bakhtin : From Word to Culture*. Basingstoke, Hants: Macmillan, 1991.

- Dawden, Edward. *Shakespearean: A Critical Study of His Mind and Art*. London: Routledge&Kegan Paul, 1967.
- Dean, Leonard F. Shakespeare: *Modern Essays in Criticism*. Revised ed. New York: Oxford University Press, 1967.
- Demetz, Peter, editor. *Brecht: A Collection of Critical Essays*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1962.
- Duthie, George Ian. *Shakespeare*. London: Hutchinson, 1966.
- Eddershaw, Margaret. *Performing Brecht: Forty Years of British Performance*. 1st ed. New York: Routledge, 1996.
- Elam, Keir. *Shakespeare's Universe of Discourse: Language Games in the Comedy*. London, New York, New Rochelle, Melbourne, Sydney: Cambridge University Press, 1984.
- Enright, D.J. *Shakespeare and the Students*. London: Chatto&Windus, 1970.
- Esslin, Martin. *Bertolt Brecht*. New York, London: Columbia University Press, 1969.
- Esslin, Martin. *Brecht: The Man and His Work*. New York: Anchor Books Doubleday & Company, Inc., 1961.
- Fahns, Ingerborg Gievers. "A Comparative Study of Aristotle's Theory of Tragedy and Bertolt Brecht's Theory of Drama," A Dissertation submitted to the Department of Humanities in Partial Fulfillment of requirements of the degree of Doctor of Philosophy. The Florida State University, 1979.
- Fechter, Paul. *Das europäische Drama : Geist und Kultur im Spiegel des Theaters*. 3 Bände. Mannheim: Bibliographisches Institut AG, 1956 (Band I), 1958 (Band III).
- Feinberg, Leonard. *Introduction to Satire*. 2nd ed. Ames, Iowa: The Iowa University Press, 1968.
- Fido, Murtin. *Shakespeare*. London, New York, Sydney, Toronto: Hamlyn, 1978.
- Foakes, R.A. *The Tragedy of Macbeth: William Shakespeare*. Indianapolis, New York: The Bobbs-Merrill Company, 1968.
- Ford, Boris. *The Age of Shakespeare: A Guide to English Literature*. Harmondsworth, Middlesex: Penguin, 1955.
- Ford, Boris, editor. *The Age of Shakespeare*. Harmondsworth: Penguin, 1979.

- Fox, Livi. *The Shakespeare Handbook. The Essential Companion to Shakespeare's Works, Life and Times*. Boston: G.K. Hall and Co., 1987.
- Franzen, Erich. *Formen des modernen Dramas: Von der Illusionsbühne zum Antitheater*. 2.Auflage. Muenchen: Verlag C.H. Beck, 1961.
- Frenzel, Elisabeth. *Motive der Weltliteratur: Ein Lexikon dichtungsgeschichtlicher Langsschnitte*. Stuttgart: Alfred Kröner, 1999.
- French, Marilyn. *Shakespeare's Division of Experience*. London: Abacus, 1983.
- Freund, Winfried, Hg. *Kein Pardon fuer Klassik Parodien*. Stuttgart, 1981.
- Freund, Winfried, Hg. *Die literarische Parodie*. Stuttgart: J.M. Metzler, 1981.
- Gaunville-Barber, Harley. *More Prefaces to Shakespeare*. Edited by Edward M. Moore. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1974.
- Goddard, Harold C. *The Meaning of Shakespeare VII*. Chicago, London: The University of Chicago Press, 1951.
- Goldstein, Jeffrey H., and Moehech, Paul E. *The Psychology of Humor: Theoretical Perspectives and Empirical*. Issues with a foreword by H.J. Eysenck. New York: Academie Press, 1972.
- Gray, Ronald D. *Brecht: The Dramatist*. Cambridge, London, New York, Melbourne: Cambridge University Press, 1977.
- Gregson, J.M. *Public and Private Man in Shakespeare*. London: Cromm Helm, 1983.
- Grimm, Reinhold, and Hinck, Walter. *Zwischen Satire und Utpie: Zur Komiktheorie und zur Dedichte der europaeischen Komoedie*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1982.
- Groden, Michael, and Kreiswirth, Martin. *The Johnhopkins Guide to Literary Theory & Criticism*. Baltimore, London: The Johns Hopkins University Press, 1994.
- Haas, Willy. *Bertolt Brecht*. Translated by Max Knight and Joseph Farby. Arrangement with Colloquim Verlag, Berlin, publisher of the original German Bert Brecht. New York: Frederick Ungar Publishing Co., 1971.
- Halliday, F.E. *A Shakespeare Companion 1564-1964*. London: Gerald Duckworth, 1964.
- Harrison, G.B. *Introducing Shakespeare*. 3rd ed. Harmondsworth, Middlesex: Penguin, 1966.
- Harrison, G.B. *Shakespeare at Work, 1592-1603*. New York: University of Michigan Press, 1963.

- Highet, Gilbert. *The Anatomy of satire*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1962.
- Hillegass, C.K. *Complete Study Guide: Macbeth: Summary/ Text/ Glossary*. Lincoln, Nebraska: Cliff's Notes, 1964.
- Hinchliffe, Arnold P. *The Absurd*. London: Methuen, 1969.
- Hoeper, Jeffrey D.; Pickering, Janus H.; Chappel, Doborah K. *Drama*. New York: Macmillan, 1994.
- Holub, Robert C. *Reception Theory: A Critical Introduction*. London: Methuen, 1984.
- Holzknrecht, Karl J. *The Background of Shakespeare's Plays*. New York, Cincinnati, Chicago, Boston, Atlanta, Dallas, and Sanfrancisco: American Book Company, 1950.
- Howard, Jean E., and O'lomer, Marion F. *Shakespeare Reproduced: The Text in History and Ideology*. New York: Methuen, 1987.
- Howe, James, and Stephany, William A. *The McGraw-Hill: Book of Drama*. New York: McGraw-Hill, 1995.
- Jauss, Hans Robert. *Ästhetische Erfahrung und literarische Hermeneutik*. München: Wilhelm Fink, 1977.
- Jauss, Hans Robert. *Literaturgeschichte als Provokation*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1970.
- Kishi, Tetsuo, et al. *Shakespeare and Cultural Traditions: The Selected Proceedings of the International Shakespeare Association World Congress Tokyo, 1991*. New York: University of Delaware Press, 1994.
- Jump, John D. *Burlesque*. London: Methuen, 1972.
- Keates, Jonathan. *The Companion Guide to the Shakespeare Country*. Englewood Colins, N.J.: Prentice -Hall, and London: Colins, 1983.
- Kenneth, Muir, editor. *Shakespeare the Comedies: A Collection of Critical Essays*. Eaglewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1965.
- Kernan, Alvin B. editor. *Modern Satire*. New York: Harcourt Brace Jannovich, 1962.
- Kimmey, John, and Brown, Ashley, editor. *The World of Tragedy*. New York: Searborough, and Ontario: Mentor, 1981.
- King-Boyes, Margaret. *Understanding Shakespeare*. Canberra: Australian Association of Adult Education, 1976.

- Kleber, Pia, and Visser, Colin. *Re-interpreting Brecht: His Influence on Contemporary Drama and Film*. Cambridge: Cambridge University Press, 1992.
- Klott, Jan. *Shakespeare: Our Contemporary*. Translated by Boleslaw Jaborski. Prefaced by Peter Brook. 2nd ed. London: Methuen, 1967.
- Knudsen, Hans. *Deutsche Theatergeschichte*. Stuttgart: Alfred Kröner Verlag, 1959.
- Koerrich, Otto (Hg.). *Formen der Literatur: In Einzeldarstellungen*. Stuttgart: Alfred Kröner Verlag, 1981.
- Kohlschmidt, Werner, and Mohr, Wolfgang. *Reallexikon der deutschen Literaturgeschichte*. 3. Band. 2. Auflage. Berlin, New York: de Gruyter, 1977, pp.12-72.
- Kusenburg, Kurt, Hg. *Friedrich Schlegel*. Reinbek bei Hamburg: Rowohlt, 1966.
- Lamping, Dieter. "Die Parodie". In: *Formen der Literatur in Einzeldarstellungen*. Hg. von Otto Körrich. Alfred Kröner Verlag, 1981, pp. 291-296.
- Laroque, Francois. *Shakespeare Court, Crowel and Playhouse*. Translated by Alexandra Campbell. London: Thames and Hudson, 1993.
- Leggatt, Alexander. *Shakespeare's Political Drama; The History Plays and Roman Plays*. London: Routledge, 1992.
- Liede, Alfred. "Parodie," In: *Reallexikon der deutschen Literaturgeschichte*. Gegrundet von Paul Meker und Wolfgang Sammler. 2. Auflage. Hg. von Werner Kohlschmidt und Wolfgang Mohr. (3. Band). Berlin, New York: de Gruyter, 1977, pp. 12-72.
- Loney, Glean. *The Shakespeare Complex: A Guide to Summer Festivals and Year Round Reportery Mackay*. New York: Drama Book Specialists, 1975.
- Lott, Bernard. *New Swan Shakespeare: Macbeth, Julius Caesar, Twelfth Night, Richard II, A Midsummer Night's Dream, The Merchant of Venice, Henry V, As You Like It, Romeo and Juliet, Henry IV Part I*. London and Harlow: Longmans, Green and Co. Ltd., 1969.
- Lott, Bernard. *William Shakespeare: Macbeth*. Hong Kong: Peninsula Press, 1970.
- Mack, Maynard, and Baynton, Robert W., editor. *The Tragedy of Macbeth/ William Shakespeare*. New York: Hayden Book, 1973.
- Mackail, J. W. *The Approach to Shakespeare*. New York: AMS Press. 1970.

- Martindale, Charles and Michelle. *Shakespeare and the Uses of Antiquity*. London, New York: Routledge, 1990.
- Muir, Kenneth, editor. *The Arden Edition of The Works of William Shakespeare: Macbeth*. London, New York: Methuen, 1983.
- Muir, Kenneth, editor. *Macbeth*. London: Methuen, 1969.
- Muir, Kenneth, editor. *Shakespeare: The Comedies: A Collection of Critical Essays*. Englewood Cliffs, N.J.; Prentice-Hall, 1965.
- Muir, Kenneth, editor. *Shakespeare's Sources I: Comedies and Tragedies*. London: Methuen, 1961.
- Muir, Kenneth, editor. *Shakespeare Survey 29: An Annual Survey of Shakespearean Study and Reproduction*. Cambridge: Cambridge University Press, 1976.
- May, Robin. *Who's Who in Shakespeare*. Hanish Hanilton: Elm Tree, 1974.
- Mizener, Arthur. *Teaching Shakespeare*. New York: The New American Library, 1969.
- Morleg, Michael. *A Student's Guide to Brecht*. London: Heinemann Educational Book, 1980.
- Muecke, Dauglas Colin. *Irony*. London: Muthuen, 1970.
- Muecke, Dauglas Colin. *Irony and the Ironic*. 2nd ed. London: Muthuen, 1982.
- Nagler, A.M. *A Source Book in Theatrical History: Twenty-five Century of Stage History in More Than 300 Basic Documents and Other Primary Material*. New York: Dover Publications, 1952.
- Nünning, Ansgar, Hg. *Metzler LexikonLiteratur- und Kulturtheorie: Ansaetze- Personen- Grundbegriffe*. Stuttgart, Weimar: Verlag J.B. Metzler, 1998.
- Palmer, John. *Political and Comic Characters of Shakespeare*. London: Macmillan, 1965.
- Paulson, Ronald, editor. *Satire: Modern Essays in Criticism*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1971.
- Perd, Gene. *How to Write and Sell Your Sense of Humor*. Cincinnati, Ohio: Writer's Digest Books, 1986.
- Proser, Mathew N. *The Heroic Image in Five Shakespearean Tragedies*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1965.
- Purkiss, Diane. *The Witch in History: Early Modern and Twentieth-Century Representations*. London: Routledge, 1996.

- Quiller, Arthur, Sir; Wilson, John Dever and Couch. *The Comedy of Errors*. London: Cambridge University Press, 1968.
- Rabkin, Norman. *Shakespeare and Common Understanding*. New York: Free Press (A Division of the Macmillan Company), 1967.
- Righter, Ann. *Shakespeare and the Idea of the Play*. Harmondsworth, Middlesex: Penguin, 1962.
- Rose, Margaret A. *Parody: Ancient, Modern and Postmodern*. 1st Edition. Cambridge (England): Cambridge University Press, 1993.
- Rose, Margaret A. *Parody/ Meta-fiction: An Analysis of Parody as a Critical Mirror to the Writing and Reception of Fiction*. London: Croom Helm, 1979.
- Rose, Margaret A. *Reading the Young Marx and Engels: Poetry, Parody and the Censor*. London: Croom Helm, 1978.
- Rossiter, A.P. *Angel with Horns and Other Shakespeare Lectures*. Edited by Graham Storey. London: Longmans, 1961.
- Rowse, A.L. *Discovery Shakespeare: A Chapter in Literary History*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1989.
- Schechter, Joel. *Satiric Impersonations : from Aristophanes to the Guerrilla Girls*. Carbondale, Illinois: Southern Illinois University Press, 1994.
- Schweike, Günther und Irmgard, Hg. *Metzler-Literaturlexikon: Stichwoerter zur Weltliteratur*. Stuttgart: Metzler, 1984.
- Seaver, Edwin. *Pageant of American Honor*. Cleveland, Ohio: World, 1948.
- Sen, N.B. *Thoughts of Shakespeare*. Bombay: Jaico, 1960.
- Shakespeare Survey: An Annual Survey of Shakespearean Study and Production*. Cambridge: Cambridge University Press, 1948.
- Sewall, Richard B. *The Vision of Tragedy*. 7th ed. New Haven, Conn: Yale University Press, 1967.
- Sharp, Frank Chapman. *Shakespeare's Portrayal of the Moral Life*. New York: Haskell House Publishers, 1902.
- Siegel, Paul N., editor. *His Indefinite Variety; Major Shakespearean Criticism Since Johnson*. 2nd ed. Philadelphia, New York: Lippincott, 1964.

- Sigmund, Freud. *Jokes and Their Relation to the Unconscious*. Translated from the German and edited by James Strachey, revised by Angela Richards. Harmondsworth, Middlesex: Penguin Books, 1976.
- Stauffer, Donald A. *Shakespeare's World of Images: The Development of His Moral Ideas*. Bloomington, London: Indiana University Press, 1966.
- Stroud, Theodore A., editor. *The Literature of Comedy*. Boston, Massachusetts: Ginn and Company, 1968.
- Styan, J.L. *The Dark Comedy. The Development of Modern Comic Tragedy*. Cambridge: Cambridge University Press, 1979.
- Styan, J. L. *Modern Drama in Theory and Practice*. Cambridge: Cambridge University Press, 1998.
- Styan, J. L. *The Shakespeare Revolution: Criticism and Performance in the Twentieth Century*. Cambridge, 1983.
- Szondi, Peter. *Theorie des modernen Drama (1880-1950)*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag, 1965.
- Thomas, David. *Four Georgian and Pre-Revolutionary Plays*. London: Macmillan, 1998.
- Thomson, Peter W. *Shakespeare's Theatre*. Henley: Routledge & K. Paul, 1983.
- Tillyard, E.M.W. *The Nature of Comedy and Shakespeare*. Folcroft, Pa: Folcroft Press, 1959.
- Tillyard, E.M.W. *Shakespeare's Early Comedies*. 2nd Edition. London: Chatto&Windus, 1966.
- Tillyard, E.M.W. *Shakespeare's History Plays*. Harmondsworth, Middlesex: Penguin, 1969.
- Turner, Frederick. *Shakespeare and the Nature of Time: Moral and Philosophical Themes in Some Plays and Poems of William Shakespeare*. London: Oxford University Press, 1971.
- Turner, Paul, Trans. *Satirical Sketches*. Harmondsworth, Middlesex: Penguin, 1961.
- Wain, John. *The Living World of Shakespeare: A Playgoer's Guide*. Harmondsworth, Middlesex: Penguin, 1964.
- Wain, John, editor. *Shakespeare: Macbeth: A Casebook*. London, Basingstoke: Macmillan, 1972.

- Waith, Eugene M., editor. *Shakespeare: The Histories: A Collection of Critical Essays*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1965.
- Waugh, Patricia. *Metafiction: The Theory and Practice of Self-Conscious Fiction*. London: Methuen, 1985.
- Wells, Stanley. *The Cambridge Companion to Shakespeare Studies*. Cambridge, New York, Rochelle, Melbourne, Sydney: Cambridge University Press, 1988.
- Wells, Stanley. *Literature and Drama: With Special Reference to Shakespeare and His Contemporaries*. London: Routledge & Kegan Paul, 1970.
- Wheeler, C. B. *Six Plays by Contemporaries of Shakespeare*. London: Oxford University Press, 1971.
- Wilder, John. *New Prefaces to Shakespeare*. New York: Blackwell, 1988.
- Willett, John, editor&translator. *Brecht on theatre: The Development of an Aesthetic*. 2nd Edition. London: Methuen, 1974.
- Willett, John, editor&translator. *The Theatre of Bertolt Brecht: A Study from Eight Aspects*. London: Methuen, 1967.
- William, Raymond. *Drama from Ibsen to Brecht*. G.B.: Pelican, 1981.
- Wilson, Edwin, editor. *Shaw on Shakespeare: An Anthology of Bernard Shaw's Writings on Introduction*. Harmondsworth, Middlesex: Penguin, 1969.
- Wilson, John Dove. *Life in Shakespeare's England: A Book of Elizabethan Prose*. London, Tonbridge: Pelican, 1959.
- The World Great Classics*. New York: Grolier, 1976.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ก. เรื่องย่อบทละครแมกเบท

ในประเทศสกอตแลนด์เมื่อครั้งที่กษัตริย์ดิงแคนปกครอง มีขุนนางผู้ยิ่งใหญ่ชื่อว่า แมกเบท นอกจากจะเป็นพระญาติสนิทของกษัตริย์ดิงแคนแล้ว แมกเบทยังเป็นพี่เขยของขุนนางทั้งหลายเพราะความเฉลียวฉลาดและความชำนาญในการศึกสงคราม และเช่นเดียวกัน ในสงครามกับกองทัพของนอร์เวย์ เขาได้รับชัยชนะเช่นเดิม

ขณะที่แมกเบทกับเบงโคว ซึ่งเป็นนายทหารเดินทางกลับจากสนามรบผ่านป่ารกชัฏในเวลาพลบค่ำ เขาได้พบกับหญิงประหลาดทั้งสามตน มีรูปร่างหน้าตาคล้ายผู้หญิง แต่มีหนวดเครา หญิงประหลาดทั้งสามได้ทำนายทายทักว่าเขาจะได้เลื่อนบรรดาศักดิ์จากเจ้าแห่งกลามิส เป็นเจ้าแห่งคาวดอร์ และได้เป็นกษัตริย์แห่งสกอตแลนด์ในที่สุด คำทำนายยังไม่จบเพียงเท่านั้น คำทำนายมีต่อไปว่าแม้เบงโควจะไม่ยิ่งใหญ่เท่าแมกเบท แต่ทายาทของเบงโควจะได้เป็นกษัตริย์ต่อไปในอนาคต หลังจากทำนายทายทัก หญิงประหลาดทั้งสามก็หายตัวไปอย่างน่าอัศจรรย์

และขณะที่กำลังตกตะลึงกับคำทำนายอยู่นั้น ก็มีผู้นำราชสาส์นจากกษัตริย์ดิงแคนมาเพื่อแจ้งแมกเบทว่าเขาได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าแห่งกลามิส ซึ่งตรงกับคำทำนายของหญิงประหลาดทั้งสาม คำทำนายดังกล่าวจึงเป็นแรงผลักดันให้แมกเบทเชื่อว่าเขาจะต้องได้เป็นกษัตริย์แห่งสกอตแลนด์อย่างแน่นอน แม้เบงโควจะเตือนแมกเบทให้ระวังตัวเนื่องจากความโลภที่เกิดจากคำทำนาย แต่เขาก็หาฟังไม่ เพราะปักใจเชื่อคำทำนายและเกิดความโลภขึ้นในจิตใจแล้ว

แมกเบทเขียนจดหมายเล่าถึงคำทำนายจากหญิงประหลาดทั้งสามให้พระชายาฟัง พระชายาของเขาเป็นหญิงที่มีความทะเยอทะยาน เมื่อพระสวามีกลับมาถึงปราสาทพระชายาจึงได้เกลี้ยกล่อมพระสวามีซึ่งมีความทะเยอทะยานเช่นเดียวกันแต่ขาดความกล้าให้วางแผนลอบสังหารกษัตริย์ดิงแคน ในคืนที่จะแปรพระราชฐานมาพักผ่อนที่ปราสาทของแมกเบทพร้อมกับแสดงความยินดีและร่วมฉลองชัยชนะที่แมกเบทได้รับจากการทำสงคราม

ความเกรงว่ารูปการณ์จะไม่เป็นไปตามที่ได้วางแผนเอาไว้ นางจึงเป็นผู้ลงมือด้วยตัวเอง เพราะนางรู้ว่าพระสวามีมีความทะเยอทะยาน แต่มีสามัญสำนึกของมนุษยธรรมและความถูกต้อง เนื่องจากเป็นพระญาติสนิทและยังเป็นข้าแผ่นดิน การลอบปลงพระชนม์จึงเท่ากับเป็นการขัดต่อศีลธรรมและขัดต่อจารีตประเพณีเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม ทั้งเลดีแมกเบทและแมกเบทเองก็ต้องต่อสู้กับจิตใต้สำนึกของคุณธรรมความดีอยู่นานกว่าจะทำการลอบสังหารกษัตริย์ดังแผนสำเร็จในขณะที่บรรทมอยู่ และภาพเหตุการณ์คืนที่สังหารดังแผนนั้นตามหลอนเธออยู่เสมอในความฝัน

หลังจากคืนที่กษัตริย์ดังแผนถูกลอบสังหารแล้ว มัลคอล์มและโดนัลเบลนโอรสของกษัตริย์ดังแผนได้หลบหนีไปยังอังกฤษและไอร์แลนด์ตามลำดับเพราะทรงสงสัยว่าการลอบปลงพระชนม์เป็นฝีมือของแมกเบทและพระชายาแม้หลักฐานจะไม่สามารถมัดตัวบุคคลทั้งคู่ได้ก็ตาม เมื่อบัลลังก์ว่างลง แมกเบทจึงได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นกษัตริย์ เพราะเป็นเพียงพระญาติเพียงผู้เดียวในขณะนั้น ด้วยเหตุนี้ คำทำนายของหญิงประหลาดจึงเป็นจริงอีกครั้งหนึ่ง

แม้แมกเบทจะได้ครองราชบัลลังก์ แต่ทั้งแมกเบทและพระชายาก็ไม่เคยลืมคำทำนายของหญิงประหลาดที่ว่า ทายาทของเบงโควจะได้เป็นกษัตริย์สืบทอดไป การที่เขาลอบปลงพระชนม์ดังแผนก็อาจเป็นการวางทางให้ทายาทของเบงโควได้สืบต่ออำนาจต่อไป ด้วยความหวาดระแวงดังกล่าวเขาจึงตัดสินใจวางแผนสังหารเบงโควและลูกชายเพื่อไม่ให้คำทำนายดังกล่าวเป็นจริง เขาจัดงานเลี้ยงและเชิญเบงโควพร้อมพลีเออร์ช บุตรชาย มาร่วมงานดังกล่าวและตั้งใจจะสังหารเบงโควและลูกชายในระหว่างเดินทางมายังปราสาทของแมกเบท เบงโควถูกแทงจนตาย แต่พลีเออร์ชหนีไปได้และได้ไปรวมกับมัลคอล์ม พระโอรสของกษัตริย์ดังแผน ซึ่งได้หลบหนีไปพึ่งพระบรมโพธิสมภารของกษัตริย์อังกฤษ

แมกเบทแสร้งทำเป็นตำหนิเบงโควที่ไม่รักษาเวลาให้แก่ผู้มาร่วมงานเลี้ยงฟัง ทั้งที่ในใจรู้ว่าเบงโควตายแล้ว ทันใดนั้น ฝีบงโควก็มาปรากฏตัวในห้องและนั่งลงที่เก้าอี้ของแมกเบท แมกเบทจะมีความกล้าหาญ แต่วิญญาณของเบงโควที่มาปรากฏตัวนั้นกลับทำให้เขากลับเป็นอย่างยิ่ง ภาพของฝีบงโควปรากฏให้แมกเบทเห็นเพียงคนเดียว แขนกที่มาร่วมงานคนอื่นๆ ไม่เห็น ด้วยเหตุนี้ เลดีแมกเบทซึ่งเป็นราชินีในขณะนั้นจึงเตือนสติพระสวามีว่านั่นเป็นเพียงภาพหลอนที่เข้ามาบรบกวนเหมือนเมื่อครั้งที่ลอบปลงพระชนม์ดังแผนนั่นเอง อย่างไรก็ตาม แมกเบทยังคงควบคุมสติไม่ได้ พุดกับวิญญาณด้วย

ถ้อยคำที่สับสน แต่พระราชินีปะติดปะต่อเรื่องได้ทั้งหมดและเกรงว่าความลับจะถูกเปิดเผยในครั้งนี้ พระนางจึงส่งแขกอย่างรีบร้อน และขอภัยในอาการป่วยของแมกเบท

แมกเบทตัดสินใจค้นหาหญิงประหลาดเพราะต้องการทราบคำทำนายเพิ่มเติม เนื่องจากคำทำนายเป็นจริงมาตลอด การที่ฟลิอองซ์รอดชีวิตไป อาจทำให้คำทำนายดังกล่าวที่ว่าทายาทของเบงโควจะได้เป็นกษัตริย์สืบต่อไปเป็นจริง เขาพบหญิงประหลาดที่ถ้ำในป่าใหญ่ และพวกหญิงประหลาดก็รู้ว่าเขากำลังมาหาจึงเตรียมเวทมนตร์และเครื่องเช่นสรวงเรียกวิญญาณปิศาจเพื่อทำนายอนาคต และเมื่อแมกเบทมาถึงหญิงประหลาดทั้งสามถามว่าจะให้พวกตนทำนายหรือจะให้วิญญาณเป็นผู้ตอบ แมกเบทเลือกให้วิญญาณเป็นผู้ตอบ วิญญาณตนแรกปรากฏกายในรูปของศรีษะที่สวมหมวกเหล็กเดือนแมกเบทให้ระวิงเจ้าผู้ครองแคว้นไฟเฟ ทำให้แมกเบทระแวงแมกด์ฟี่ ซึ่งเป็นเจ้าผู้ครองแคว้นไฟเฟ ส่วนวิญญาณตนที่สองปรากฏกายในรูปของเด็กที่เนื้อตัวเปื้อนเลือด เดือนให้ระวิงมนุษย์ที่มีได้ถือกำเนิดด้วยวิธีธรรมชาติ และแนะนำให้แมกเบทอาบโลหิตเพื่อให้อัจฉริยะล้ำหาญและหนักแน่น ส่วนวิญญาณตนที่สามปรากฏกายในรูปของมกุฎราชกุมาร ถัดต้นไม้ในมือและทำนายว่า จะไม่มีผู้ทำอันตรายแมกเบทได้ทราบเท่าที่ป่าเบียร์รัมปราสาทของแมกเบท คำทำนายทั้งหมดมิได้ทำให้แมกเบทเกิดความพรั่นพรึงแต่ประการใด จากนั้นเขาได้ถามคำถามที่อยู่ในใจเขาตลอดเวลา คือ ทายาทของเบงโควจะได้ปกครองอาณาจักรนี้ต่อไปหรือไม่ แทนคำตอบทั้งหลาย หม้อน้ำที่ใช้ต้มเครื่องเช่นสรวงได้จมดินไป มีเงาพระราชชา 8 เงาผ่านแมกเบท ทำยสุดตามด้วยเงาเบงโควที่เนื้อตัวเต็มไปด้วยเลือด หันมายิ้มให้แมกเบทและชี้มาทางเงาเหล่านั้น แมกเบทรู้ได้ในทันทีว่า เงาเหล่านั้นคือบรรดาทายาทของเบงโควที่จะปกครองอาณาจักรสก็อตแลนด์สืบต่อไป

เมื่อแมกเบทกลับจากถ้ำดังกล่าว ชาวแรกที่เขาได้ทราบคือ แมกด์ฟี่ได้เดินทางไปอังกฤษเพื่อร่วมกับกองทัพของมัลคอล์ม รัชทายาทที่ถูกต้องของกษัตริย์ดังแคน แมกเบทจึงส่งข่าวกุญแจและภรรยาของแมกด์ฟี่ รวมไปถึงบริวาร แมกด์ฟี่เสียใจและลั่นวาจาว่าจะแก้แค้นแมกเบทให้ถึงที่สุดที่สังหารภรรยาและลูกของเขา

การกระทำดังกล่าวทำให้เจ้าผู้ครองแคว้นต่างๆ ในสก็อตแลนด์ต่างโกรธเคืองและเกลียดชังแมกเบท ทุกคนล้วนแต่สงสัยในเหตุการณ์การสิ้นพระชนม์ของกษัตริย์ดังแคน หลายคนได้เดินทางไปสมทบกับกองทัพของมัลคอล์มที่อังกฤษ พวกที่ไม่กล้าไปสบทบกับกองทัพของมัลคอล์มต่างก็ภาวนาให้ฝ่ายมัลคอล์มชนะ

พระราชินีซึ่งเป็นผู้สมรู้ร่วมคิดและรู้ถึงเบื้องหลังการกระทำของแมกเบทถูกรบกวอนด้วยฝืนร้าย ในที่สุดพระนางก็สิ้นพระชนม์ ซึ่งก็ไม่แน่ชัดว่าพระนางปลงพระชนม์ตนเองเนื่องจากไม่สามารถทน ความผิดและความเกลียดชัง รวมทั้งภาพหลอนที่ตามไปรบกวนแม้ยามบรรทม และเมื่อพระชายาจาก ไป แมกเบทจึงเหลือเพียงพระองค์เดียว เบื่อหน่ายในชีวิต ในขณะที่เดียวกัน กองทัพของมัลคอล์มเคลื่อน พลเข้ามา ขณะเดียวกัน ทหารนำสาสน์มาเข้าเฝ้าแมกเบท ทูลว่าเห็นป่าเบียร์นัมเคลื่อนที่ได้ ซึ่งป่าที่ เคลื่อนที่ได้ก็คือกองทัพของมัลคอล์มที่ใช้กิ่งไม้เป็นเครื่องกำบังตัว และหากมองในระยะไกลเห็นจะเห็น ราวกับว่าป่าเบียร์นัมเคลื่อนที่

ดังนั้น แมกเบทจึงไล่เสือกเระออกไปเตรียมต่อสู้ แม้ความมั่นใจจะลดลง เนื่องจาก ป่าเบียร์นัม เคลื่อนที่ได้จริง ตามคำทำนายซึ่งหมายถึงวาระสุดท้ายของเขากำลังจะมาถึง แมกเบทรู้ว่าในการรบ เขา ไม่จำเป็นต้องเกรงกลัวผู้ใดนอกจากแมกด์ฟี่ จึงทำให้เขาพยายามล่าถอย เมื่อแมกด์ฟี่มุ่งมาที่เขา และในที่สุดเมื่อแมกด์ฟี่ปรึกษาและยั่วโทษะ แมกเบทจึงอ้างคำทำนายของแม่มดและวิญญาณอันชั่วร้ายว่าผู้ที่ถือกำเนิดด้วยวิถีธรรมชาติไม่สามารถเอาชีวิตตนได้ และแมกด์ฟี่ได้เปิดเผยให้แมกเบททราบ ว่าเขามีได้คลอดด้วยวิถีธรรมชาติ แต่เกิดด้วยการผ่าท้อง แม้แมกเบทจะรู้ว่าต้องตายด้วยน้ำมือแมกด์ฟี่ แต่ก็สู้จนถึงวาระสุดท้าย ซึ่งแมกด์ฟี่ก็ได้สั่งทหารแมกเบทและนำหัวของแมกเบทไปถวายมัลคอล์มซึ่งได้ เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติสืบต่อมา ท่ามกลางความแปรปรวนของเหล่าขุนนางและพลกนิกร

ข. เรื่องย่อบทละครเดอะ ทรีเพนนี โอเปรา

ณ กรุงลอนดอน ย่านโซโฮ ช่วงเวลา 4 วัน ก่อนพิธีขึ้นครองราชย์ของสมเด็จพระราชินีวิกตอเรีย จอมโจรแมกฮีย์ได้แต่งงานกับพอลลี พีซุม ทายาทของโจนาธาน เฮเมียร์ พีซุม เจ้าของกิจการชอทาน พีซุม ต้องการให้จอมโจรแมกฮีย์ถูกทางการจับเพราะไม่พอใจที่ลูกสาวของเขาหลงไหลและลักลอบแต่งงานกับ จอมโจร เพราะเขาถือว่าโจรเป็นคนนอกกฎหมายซึ่งต่างจากกิจการของเขาที่ต้องทำตามกฎหมาย ดังนั้น เขาจึงติดสินบนโสเภณีและข่มขู่ไทเกอร์-บราวน์ นายตำรวจซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกับโจรแมกฮีย์ แต่ไทเกอร์- บราวน์ลั้งเล พีซุมจึงขู่ว่าจะนำกองทัพออกมาเดินขบวนในวันขึ้นครองราชย์ของสมเด็จพระราชินี วิกตอเรีย โจรแมกฮีย์ถูกจับแล้วครั้งหนึ่งแต่หนีรอดมาได้ด้วยความช่วยเหลือของลูซี่ ลูกสาวของไทเกอร์- บราวน์ซึ่งตกเป็นภรรยาของเขามาก่อน แต่โจรผู้นี้ก็ไม่ทิ้งนิสัยเดิมที่ขอพบหาความสำราญใจด้วยการเที่ยว โสเภณี จึงถูกโสเภณีหักหลังเพราะได้รับสินบนจากครอบครัวพีซุมและถูกจับขังคุกเพื่อรอประหารชีวิต

แต่เนื่องในโอกาสที่วันรุ่งขึ้นเป็นวันขึ้นครองราชย์ จอมโจรผู้นี้จึงได้รับพระราชทานอภัยโทษ บรรดาศักดิ์ พร้อมปราสาทหินอ่อน และเบี้ยหวัดรายปีจำนวน 10,000 ปอนด์ ไปตลอดชีวิต

ค. เรื่องย่อบทละครแมกเบิร์ต

ณ ดินแดนอเมริกา ในขณะที่ยอห์น เท็ด และโรเบิร์ต เคน โอ' ดังก์ ได้ประชุมกันเรื่องการสืบทอดอำนาจในตระกูลอยู่นั้น มีแม่มดสามตนได้รวมตัวกันชุมนุมและนัดประชุมกันครั้งต่อไป ทั้งสามยังไม่ได้รู้จักกัน แม่มดคนแรกเป็นนักศึกษาที่มักเข้าร่วมประท้วง คนที่สองเป็นชายเชื้อสายนิโกรมีอาชีพเป็นเซลส์แมน คนที่สามเป็นพวกซ้ายจัด แต่งตัวเหมือนกลุ่มนิยามซ้ายชนชั้นกรรมาชีพ แม่มดทั้งสามนัดกันไปพบแมกเบิร์ต

เมื่อพลแมกเบิร์ต แม่มดทั้งสามก็ได้ทำนายถึงอนาคตของแมกเบิร์ตว่าจะได้เป็นรองประธานาธิบดี และเป็นประธานาธิบดีในที่สุด นอกจากนั้นยังเตือนให้ระวังทายาทของจอห์น เคน โอ' ดังก์เอาไว้ เมื่อพูดจบ แม่มดทั้งสามก็จากไป จากนั้นไม่นาน โรเบิร์ต เคน โอ' ดังก์ก็แจ้งให้แมกเบิร์ตทราบว่าเขาได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรองประธานาธิบดี เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้แมกเบิร์ตประหลาดใจมากเพราะเป็นไปตามคำทำนายของแม่มดทั้งสาม

แมกเบิร์ตไม่สามารถอยู่สงบกับคำทำนายได้ เขาจึงเขียนจดหมายเล่าให้เลดีแมกเบิร์ต ภรรยา ฟังเกี่ยวกับคำทำนายทั้งหมด เลดี แมกเบิร์ตจึงเชิญจอห์น เคน โอ' ดังก์ไปให้มาเยือนบ้านพักของตน แต่จอห์นปฏิเสธเพราะติดประชุมเรื่องการขยายดินแดนทางตะวันออก คือ เวียตแลนด์ และฟิธีครองราชย์ของตนในช่วงนั้น

เมื่อจอห์น เคน โอ' ดังก์เดินทางกลับบ้านของแมกเบิร์ตตามคำเชิญก็ถูกลอบยิงระหว่างทาง เหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความเศร้าสลดและความคลางแคลงใจให้แก่ประชาชนเป็นอย่างยิ่ง แมกเบิร์ตพยายามหาทางแก้ข้อสงสัยของประชาชน โดยใช้สื่อมวลชนเป็นตัวกลาง น้องชายของจอห์น เคน โอ' ดังก์สองคนได้เดินทางหนีไปเมื่อพี่ชายถูกลอบสังหาร สิทธิอันชอบธรรมในการขึ้นเป็นผู้นำจึงตกเป็นของแมกเบิร์ต แมกเบิร์ตได้ดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายขยายดินแดนต่อจากจอห์น เคน โอ' ดังก์ และทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์ของโลก

ในด้านของเลดีแมกเบิร์ตนั้นหมกมุ่นกับการเดินถือดอกไม้และการปลูกดอกไม้ตลอดเวลา และยังให้ธิดาทั้งสองคนเดินตามจิตสเปร์ยน้ำหอมเพื่อดับกลิ่นเลือดที่เธอได้กลิ่นทุกที่ที่เธออย่างกรายผ่านอยู่ตลอดเวลา

ในด้านของโรเบิร์ต เคน โอ'ดังก์ วางแผนชิงอำนาจคืนจากแมกเบิร์ตแต่ยังมีได้ลงมือ การที่แมกเบิร์ตหลงระเริงในอำนาจและเป็นทรราชย์ ปรับกฎหมายเพื่อให้เชื้อต่อผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับ ทำให้คณะมนตรีบางส่วนทนไม่ได้และหันไปร่วมมือกับ โรเบิร์ต เคน โอ'ดังก์ซึ่ง โรเบิร์ต เคน โอ'ดังก์ไม่เชื่อเพราะเกรงจะเป็นพวกเดียวกับแมกเบิร์ตแต่มาเพื่อจะหักหลังจึงได้สอบสวนเสียจนแน่ใจแล้วจึงรับเป็นพวกเดียวกัน โรเบิร์ตวางแผนว่าจะไปช่องสุ่มกำลังกันที่นิวยอร์กเพื่อหาฐานเสี่ยงในการลงคะแนนเสี่ยงเพื่อเอาชนะแมกเบิร์ต

สถานการณ์ด้านของแมกเบิร์ตไม่เป็นใจต่ออำนาจของเขา มีการเดินขบวนประท้วงเพื่อให้ยุติสงครามเวียดนาม แมกเบิร์ตสั่งให้จิกแก็สน้ำตา จับผู้เดินขบวนประท้วงเหล่านั้นขัง และสั่งระดมระเบิดคนที่ขัดขวางอำนาจเขา ในขณะที่นั้นเลดีแมกเบิร์ตเริ่มสำนึกผิด

แม่มดทั้งสาม ปรากฏตัวทำพิธีเช่นสรวงวิญญาณกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งในด้านของเวียดนามที่แผ่นดินลุกเป็นไฟจากการทิ้งระเบิด และทำนายสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นให้แมกเบิร์ตฟังว่าจะไม่มีมนุษย์ที่หัวใจยังเต้นสามารถต่อต้านบัลลังก์ของแมกเบิร์ตได้ แมกเบิร์ตไม่จำเป็นต้องกลัวสิ่งใด จนกระทั่งปาเพลิงจะเคลื่อนมาถึงวอชิงตัน เมื่อจบคำทำนายแม่มดทั้งสามก็จากไปและไปปรากฏตัวต่อหน้าโรเบิร์ต เคน โอ'ดังก์ เพื่อบอกว่าถึงเวลาแล้วที่จะชิงบัลลังก์จากแมกเบิร์ตคืน

เท็ด เคน โอ'ดังก์ เล่าให้ฟังว่าเหตุเหตุขัดข้องกับเครื่องบินที่ตนโดยสารไปให้พี่ชายฟังซึ่งอาจเป็นแผนของแมกเบิร์ต

แมกเบิร์ตเผชิญกับปัญหาเรื่องหน้าการงาน กล่าวคือ ฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้งของเขาลดลง เมื่อประสบกับปัญหาดังกล่าว เขาจึงหันมาดื่มสุราและเมาในงานเลี้ยง เขาเห็นโรเบิร์ต เคน โอ'ดังก์ เป็น จอห์น เคน โอ'ดังก์ ซึ่งได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว แมกเบิร์ตได้พูดในสิ่งที่อยู่ในใจเขาตลอดมาเกี่ยวกับเรื่องบัลลังก์ที่เขาแย่งชิงมาอย่างไม่สุจริต

เหตุการณ์เลวร้ายลงทุกทีๆ คะแนนเสียงที่แมกเบิร์ตเคยได้รับหายไป 200 คะแนน และคำทำนายของแม่มดทั้งสามก็เป็นจริง กล่าวคือ ปาเพลิงเคลื่อนที่มายังวอชิงตัน แต่กระนั้น แมกเบิร์ตก็ยังล้าพองใจเพราะคำทำนายบอกเอาไว้ว่า ไม่มีมนุษย์คนใดที่หัวใจยังเต้นสามารถแตะต้องบัลลังก์ของเขาได้

ในการปะทะระหว่างแมกเบิร์ตกับโรเบิร์ต เคน โอ'ดิงค์ นั้น โรเบิร์ต เคน โอ'ดิงค์ยกปลายหอกขึ้นเตรียมแทงแมกเบิร์ต แต่แมกเบิร์ตหัวใจวายตั้งแต่เห็นปลายหอกยกขึ้น โรเบิร์ต เคน โอ'ดิงค์ แสดงสุนทรพจน์ไว้อาลัยแมกเบิร์ต และขบวนจึงได้นำศพของแมกเบิร์ตออกไปจากเวที ธงประจำตัวแมกเบิร์ตกับโรเบิร์ต เคน โอ'ดิงค์ปลิวสวไวดุ๊กกันไป

ง. ประวัติผู้ประพันธ์

1) วิลเลียม เชกสเปียร์ (William Shakespeare)

วิลเลียม เชกสเปียร์ เกิดเมื่อเดือนเมษายน 1564 ณ สแตรทฟอร์ด อพอน เอวอน (Stradford-upon-Avon) เป็นบุตรคนที่สามของจอห์น เชกสเปียร์ (John Shakespeare) และแมรี อาร์เดน (Marry Arden) ทั้งบิดาและมารดาของเขาเป็นผู้มีอันจะกินและเป็นที่นับหน้าถือตาของเมืองนั้น มารดาเป็นธิดาของโรเบิร์ต อาร์เดน แห่ง วิล์มโคท (Robert Arden of Wilmcote) เชกสเปียร์สมรสกับแอนน์ แฮธาเวย์ (Ann Hathaway) ชาวเมืองชอทเทอรี (Shottery) ไกลส์สแตรทฟอร์ด มีบุตรด้วยกัน 3 คน คนโตชื่อ ซูซานนา (Susanna) ส่วนอีกสองคนเป็นคู่แฝด คือ แฮมเน็ต (Hamnet) และจูดิท (Judith)

หลักฐานเกี่ยวกับเชกสเปียร์ที่หลงเหลืออยู่ให้นักวิชาการได้ศึกษาและอ้างอิงนั้นกระจัดกระจายและหายไปในช่วงแรกของชีวิตของเขา นักวิชาการบางคนกล่าวถึงสาเหตุที่เชกสเปียร์ออกจากเมืองสแตรทฟอร์ดเพราะประสบปัญหาการขโมยกวาง บ้างก็ว่า เขาเบื่อความมั่งงั่งของเซอร์โทมัส ลูซี (Sir Thomas Lucy) คหบดีในท้องถิ่น บ้างก็ว่า เขาเบื่อครูใหญ่ในท้องถิ่นนั้นๆ

หลักฐานเกี่ยวกับประวัติของเชกสเปียร์เริ่มจะชัดเจนขึ้นตั้งแต่ปี 1592 เป็นต้นมา กล่าวคือ ปี ค.ศ. 1592 ลอร์ด สเตอร์น (Lord Stern) ได้อุปถัมภ์ให้มีการแสดงละคร *เฮนรีที่ 6 (Henry the Sixth)* ณ โรงละครโรส (Rose Theatre) ซึ่งคาดกันว่าอาจเป็นต้นเค้าของ *เฮนรีที่ 6 (Henry VI)* ตอนแรกของ เชกสเปียร์ และช่วงฤดูใบไม้ผลิ ปีค.ศ. 1592 โรเบิร์ต กรีน (Robert Greene) ซึ่งเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียง หลักฐานที่อ้างอิงเกี่ยวกับเชกสเปียร์อื่นๆ ที่ปรากฏมักจะเป็นตอนที่เชกสเปียร์มีชื่อเสียงแล้ว และจัดลำดับเชกสเปียร์ให้เป็นนักเขียนที่มีชื่อเช่นเดียวกับ เอ็ดเวิร์ด อัลลีน (Edward Allyn) คริสโตเฟอร์ มาร์โลว์ (Christopher Marlowe) โทมัส คิด (Thomas Kyd)

เดือนเมษายน 1539 เชกสเปียร์ตีพิมพ์บทกวี *Venus and Adonis* พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1554 บทกวี *The Rape of Lucrece* สาเหตุที่ช่วงปีดังกล่าวไม่ผลิตงานด้านละครเพราะช่วงนั้นเป็นช่วงที่ละครไม่ได้รับความนิยม บทละครหันกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้งในปี ค.ศ. 1594 วงการละครจึงได้ฟื้นตัวอีกครั้ง เชกสเปียร์เข้าร่วมกับคณะละครของลอร์ดแชมเบอร์เลน (Lord Chamberlain) และได้แสดง ณ โรงละคร ในชอร์ดริธ (Shoredith) และช่วงที่มาร์โลว์และคิดถึงแก่กรรมในช่วงนี้เองที่เชกสเปียร์ก้าวหน้าทางการละครเป็นอย่างดีเพราะปราศจากคู่แข่ง เขาจึงสร้างบทละครออกมาหลายเรื่อง กล่าวคือ *เฮนรีที่ 6 (Henry VI)* 3 ตอนแรก *ริชาร์ดที่ 3 (Richard III)* *ติตุส แอนโดรนิคัส (Titus Andronicus)* *สองสุภาพบุรุษแห่งวีโรนา (The Two Gentlemen of Verona)* *เลิฟส์ เลเบอร์ส์ ลอสท์ (Love's Labour's Lost)* *เดอะ คอมเมดี้ ออฟ เออเรอร์ส (The Comedy of Errors)* และ *เดอะ เทรนิง ออฟ เดอะ ชริว (The Training of the Shrew)* จากนั้นไม่นานเขาก็ได้สร้างบทละคร *โรมิโอ แอนด์ จูเลียต (Romeo and Juliet)* หลังจากนั้น 3 ปี เขาได้เขียนบทละคร *อะ มิด ซัมเมอร์ ไนท์ส ดรีม (A Mid Summer Night's dream)* *ริชาร์ดที่ 2 (Richard II)* *เดอะ เมอรัชันท ออฟ เวนิส (The Merchant of Venice)* *เฮนรีที่ 4 (Henry IV)* สองตอน *เฮนรีที่ 5 (Henry V)* *แอส ยู ลൈค์ อิท (As You Like It)* *จูเลียส ซีซาร์ (Julius Caesar)* *ทรอยลัส แครสซิดา (Troilus Cressida)* *เดอะ เมอรัรี ไวฟส์ ออฟ วินด์เซอร์ (The Merry Wives of Windsor)* *แฮมเล็ต (Hamlet)* *ทเวลฟ์ท์ ไนท์ (Twelfth Night)* ต่อมา ปี ค.ศ. 1597 โรงละครเดิมที่เชกสเปียร์สังกัดอยู่มีกรณีพิพาท จึงย้ายมาที่โรงละครเดอะ เคอร์เทน (The Curtain) ซึ่งอยู่ใกล้เดียวกัน กรณีพิพาทยังดำเนินต่อไปจนถึงช่วงคริสต์มาสปี ค.ศ. 1598 นักแสดงจึงรวมตัวกันบูรณะโรงละครเก่าที่ฝั่งทางใต้ของแม่น้ำเทมส์ (Thames) ใกล้กับมหาวิทยาลัยเซาท์วอร์ค (Southwark Cathedral) และให้ชื่อว่าโรงละครเดอะ โกลบ (The Globe) เชกสเปียร์เป็นหนึ่งในสมาชิกผู้ก่อตั้งและมีหุ้นส่วนในโรงละครนี้ด้วย

ปี ค.ศ. 1598 เซกสเปียร์เป็นที่รู้จักในฐานะของนักแสดงที่ยิ่งใหญ่ของอังกฤษ ผลงานของเขาได้รับการตีพิมพ์และได้รับความนิยมนอย่างสูงฟรานซิส เมเรส (Francis Meres) กล่าวยกย่องเซกสเปียร์ว่าโดดเด่นเหนือนักเขียนในยุคนั้นไว้ในหนังสือ *Palladis Tamia*

24 มีนาคม ปี ค.ศ. 1603 สมเด็จพระราชินีเอลิซาเบทสวรรคต แต่อย่างไรก็ตาม พระเจ้าเจมส์ทรงอุปถัมภ์คณะละครของเซกสเปียร์ไว้เป็นคณะละครประจำราชสำนัก รัชสมัยพระเจ้าเจมส์ที่ 1 จึงเป็นยุคทองของคณะละครนี้ เซกสเปียร์ได้เขียนบทละครออกมาอีกเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ *ฮอลส เวลล์ แอท เอนด์ ส เวลล์ (All's well that End's Well)* *เมเชอร์ พอร์ เมเชอร์ (Measure for Measure)* *โธเธลโล (Othello)* *แมกเบท (Macbeth)* *คิง เลียร์ (King Lear)* *แอนโทนี แอนด์ คลีโอพัตตา (Anthony and Cleopatra)* *คอร์ริโอลานุส (Coriolanus)*

ในช่วงปี 1601 เซกสเปียร์มีงานเขียนน้อยลง และในขณะนั้นมีนักประพันธ์บทละครที่เขียนงานด้วยลีลาการเขียนแบบใหม่และได้รับการตอบรับจากมหาชนเป็นอย่างดี อาทิ เบน จอนสัน (Ben Jonson) แชปแมน (Chapman) เดคเคอร์ (Dekker) มาร์สตัน (Marston) โบมมอนด์ (Beaumont) จอห์น เฟลทเชอร์ (John Fletcher)

ปี ค.ศ. 1608 นักแสดงราชสำนักได้เปิดโรงละครแห่งที่สองขึ้นในย่านแบลค แฟร์ส (Blackfriars) มีการจำกัดคนดู เซกสเปียร์จึงเริ่มถอนตัวจากวงการในช่วงนี้ ชื่อของเขาปรากฏตัวอยู่ในฐานะของนักแสดงประจำคณะน้อยลงๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1607 และหันกลับไปทำหน้าที่สแตรทพอร์ด ซึ่งเป็นภูมิลำเนาเดิม ชาวเมืองสแตรทพอร์ดก็ยังคงปฏิบัติต่อเขาเป็นอย่างดีเช่นเดิม ในช่วงนี้ เซกสเปียร์ได้สร้างงานประเภท ทราจี-คอมเมดี้ (tragi-comedy) ที่โบมมอนด์และเฟลทเชอร์เคยบุกเบิกเอาไว้แล้ว งานประเภทนี้ของเซกสเปียร์ ได้แก่ *เพอริคลีส (Pericles)* *ซิมเบลีน (Cymbeline)* *เดอะ วินเทอร์ส เทล (The Winter's Tale)* *เดอะ เทมเพสต์ (The Tempest)* ซึ่งได้นำไปแสดงในราชสำนักในปี ค.ศ. 1611 และสี่ปีสุดท้ายในชีวิตของเขามีได้สร้างงานออกมาอีกเลย เซกสเปียร์ถึงแก่มรณกรรมเมื่อวันที่ 23 เมษายน 1616 ศพของเขาฝังอยู่ที่หน้าแท่นบูชาของโบสถ์แห่งเมืองสแตรทพอร์ด

หลังจากมรณกรรมของเซกสเปียร์ บทละครของเขา 14 เรื่องได้รับการตีพิมพ์ใน Quarto booklets ปี 1623 จอห์น เฮมมิง (John Hemming) และเฮนรี คอนเดลล์ (Henry Condell) เพื่อนนักแสดงของเซกสเปียร์ร่วมกับสำนักพิมพ์ตีพิมพ์บทละครของเซกสเปียร์ 36 เรื่องใน Folio Volume

โดยมีกวีนิพนธ์ราลุกถึงเชกสเปียร์ ประพันธ์โดยเบน จอห์นสัน (Ben Johnson) และนักประพันธ์อีกหลายคน ร่วมกันรำลึก

อย่างไรก็ตาม บทประพันธ์ของเชกสเปียร์ใน Quartos และ Folio จะแตกต่างจากฉบับที่ตีพิมพ์ในยุคปัจจุบัน เพราะไม่มีการแบ่งฉาก/ องศ์ ไม่มีการระบุสถานที่ของฉาก และละครยุคเอลิซาเบ็ทียุคนั้นไม่เน้นความสำคัญของฉากที่อยู่บนเวที งานของเชกสเปียร์ฉบับดังกล่าวมีข้อผิดพลาดในการตีพิมพ์อยู่มาก เพราะยังไม่มีข้อกำหนดไวยากรณ์มาตรฐานกลางของอังกฤษในขณะนั้น

2) แบริทอลท์ เบรคชท์ (Bertolt Brecht)

แบริทอลท์ เบรคชท์ มีชื่อเต็มว่า ออยเกน แบริทอลท์ เบรคชท์ (Eugen Bertholt Brecht เขาได้เปลี่ยนชื่อต้นเป็น Bertolt ภายหลัง) เกิดเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1898 ที่เมืองเอากสบูร์ก (Augsburg) บิดาของเขามีภูมิลำเนาอยู่ที่แบล็กฟอเรสต์ (Black Forest หรือ Schwarzwald ในภาษาเยอรมัน) ได้ย้ายมาอยู่เมืองเอากสบูร์กในปี ค.ศ. 1893 เริ่มงานด้วยการเป็นลูกจ้างโรงงานทำกระดาษ เป็นคนที่ขยันหมั่นเพียรและมีความก้าวหน้าในด้านการงาน ต่อมาได้รับตำแหน่งเป็นผู้จัดการบริษัทดังกล่าวในปี 1914 บิดานับถือคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิก ส่วนมารดานับถือนิกายโปรเตสแตนต์ เบรคชท์ได้รับการอบรมทางศาสนาตามนิกายที่มารดานับถือ ครอบครัวของเบรคชท์เป็นที่นับหน้าถือตาในเอากสบูร์ก มีฐานะความเป็นอยู่สะดวกสบายตามสถานะของผู้มีอันจะกิน เมื่อจบชั้นประถมในปี 1908 เบรคชท์เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมแผนใหม่ (Realgymnasium) ซึ่งเน้นการสอนภาษาต่างประเทศ ปัจจุบันและวิทยาศาสตร์มากกว่าวัฒนธรรมโบราณกับภาษากรีก-ละติน เบรคชท์มิใช่เด็กที่เรียนคะแนนดีนัก แต่ทว่าเป็นเด็กที่เฉลียวฉลาดมีความคิดเป็นตัวของตัวเองมาก

ความสามารถในด้านการประพันธ์ของเบรคชท์เป็นที่ประจักษ์มาตั้งแต่วัยเยาว์ ทั้งในด้านกวีนิพนธ์บทละคร นอกจากนั้น เบรคชท์ยังเป็นนักวิจารณ์ละครเวทีอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพแวดล้อมของเมืองเอากสบูร์กที่ได้หล่อหลอมเบรคชท์ให้เป็นผู้ที่มีความปราถณ์เปรื่องในด้านของการสร้างสรรค์เพราะเมืองเอากสบูร์กเป็นเมืองที่คึกคักในด้านศิลปวัฒนธรรม มีโรงละครประจำเมืองซึ่งเบรคชท์และเพื่อนได้เข้าชมแต่เด็ก เบรคชท์เองยังได้เขียนบทละครสั้นๆ ตั้งแต่สมัยที่ยังเรียนอยู่ในระดับมัธยมอีกด้วย

เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมแล้ว เบรคซท์ได้เขาศึกษาต่อในแผนกอักษรศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยมิวนิค เมื่อปี ค.ศ. 1917 ขณะเดียวกัน เขาก็เรียนวิทยาศาสตร์และแพทยศาสตร์ไปในเวลาเดียวกันด้วย เพื่อนรักของเขา คือ คัสปาร์ เนเฮอร์ (Caspar Neher) ผู้มีความสามารถในการออกแบบฉากละครก็ได้เข้าเรียน ณ มหาวิทยาลัยแห่งเดียวกันนี้ในด้านวิชาศิลปะ ประสบการณ์ในระดับอุดมศึกษาก็เป็นส่วนหนึ่งในการหล่อหลอมความเป็นเบรคซท์ กล่าวคือ เมืองมิวนิค ซึ่งเป็นเมืองหลวงของแคว้นบาวาเรียนั้นเป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรม เบรคซท์ได้มีโอกาสคลุกคลีกับกลุ่มศิลปินทั้งจากเมืองมิวนิคและเอาสบวร์ก เพราะเขาเดินทางไปมาระหว่างสองเมืองนี้อยู่เสมอ

เบรคซท์ถูกเกณฑ์ทหารในปี ค.ศ. 1918 อันเป็นช่วงหลังของสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยอยู่ในหน่วยเสนารักษ์และหน่วยรักษากามโรค แม้เบรคซท์จะไม่ได้ออกรบ แต่ประสบการณ์ดังกล่าวทำให้เขาเกลียดสงครามเป็นอย่างยิ่ง เมื่อสงครามยุติ เขาได้กลับเข้าไปศึกษาที่มหาวิทยาลัยมิวนิคตามเดิม แต่ดูจะสนใจกิจกรรมนอกหลักสูตรมากกว่าวิชาการในหลักสูตร เช่น ได้ร่วมแสดงละครกับคาร์ล วาเลนทิน (Karl Valentin) นักแสดงละครตลก ได้รู้จักกับนักประพันธ์ ลิออน ฟอยชทวงเงอร์ (Lion Feuchtwanger) นักประพันธ์นวนิยายและบทละครที่มีชื่อเสียงซึ่งเป็นที่ปรึกษาทางด้านการละครให้แก่โรงละคร Die Münchner Kammerspiele) ฟอยชทวงเงอร์ได้กลายมาเป็นเพื่อนกับเบรคซท์ไปตลอดชีวิต นอกจากนั้น ฟอยชทวงเงอร์ยังมีคุณูปการต่อเบรคซท์ในแง่ที่ทำให้เบรคซท์ได้นำผลงานออกแสดงด้วย

ในปี ค.ศ. 1920 มารดาของเบรคซท์ถึงแก่กรรม เบรคซท์จึงตัดสินใจย้ายมาอยู่ที่เมืองมิวนิค และลาออกจากการเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมิวนิคเพื่อที่จะได้ใช้ชีวิตอย่างนักประพันธ์อย่างเต็มที่

บทละครเล่มที่สองคือ Trommeln in der Nacht เป็นผลงานที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ได้รับการตอบรับอย่างดีจากนักวิจารณ์ชั้นนำของเยอรมัน เขามีโอกาสเดินทางไปมหานครเบอร์ลินเพื่อติดต่อกับวงการละครและสำนักพิมพ์ชั้นนำที่รับพิมพ์ผลงานของเขา

ปี ค.ศ. 1922 เบรคซท์เข้าทำงานที่โรงละคร Münchner Kammerspiele ในฐานะที่ปรึกษาวิชาการละคร (Dramaturg) และได้รับรางวัล Kleist-Preis นี่เป็นครั้งแรกในชีวิตที่เบรคซท์ได้มีโอกาสกำกับการแสดงละคร นั่นคือ ละครเรื่องชีวิตของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่สองแห่งอังกฤษ ของ คริสโตเฟอร์ มาโลว์ (Christopher Marlowe) ซึ่งเขาได้ดัดแปลงเป็นภาษาเยอรมัน ช่วงที่อยู่ที่มิวนิคเป็นช่วงที่เบรคซท์เริ่ม

สนใจการเมืองโดยให้การสนับสนุนขบวนการสังคมนิยม ทำให้ชื่อของเขาติดเข้าไปอยู่กับกลุ่มก่อรัฐประหารในปี ค.ศ. 1923

ปี ค.ศ. 1924 เบรคชท์ตัดสินใจตั้งรกรากที่เมืองเบอร์ลิน เพราะเดินทางไปทีนั้นบ่อย ประกอบกับได้รู้จักกับนักประพันธ์ ผู้กำกับการแสดง และนักแสดงที่นั่นหลายคน เช่น วัลเทอร์ เบนยามิน (Walter Benjamin) นักวิจารณ์ผู้มีชื่อเสียง และ เอลิซาเบท เฮาท์มันน์ (Elisabeth Hauptmann) ซึ่งได้เป็นผู้ช่วยในการแต่งละครของเขาในเวลาต่อมา นอกจากนั้น เพื่อนเหล่านี้ยังเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการจัดพิมพ์ผลงานของเบรคชท์อีกด้วย ในด้านการละคร เขาได้ร่วมงานกับผู้กำกับแนวหน้า 2 คน คือ มักซ์ ไรน์ฮาร์ดท์ (Max Reinhardt) และเออวิน พิสคาทอร์ (Erwin Piscator) โดยเฉพาะการร่วมงานกับพิสคาทอร์นั้น ทำให้เขาได้เรียนรู้และพัฒนาเทคนิคละครเอพิค (epic theatre หรือ das epische Theatre) ได้เป็นอย่างดี ในบรรดานักประพันธ์ที่สำคัญ เขาได้รู้จักกับ เก-ออร์ก ไคเซอร์ (Georg Kaiser) และ อัลเฟรด เดิบลิน (Alfred Döblin) นอกจากนี้ เขายังได้พบกับคีตกวี ควร์ต ไวลด์ (Kurt Weill) ซึ่งได้ร่วมงานกันในการสร้างบทละคร *เดอะ ทรีเพนนี โอเปรา* (*The Threepenny Opera* หรือ *Die Dreigroschenoper* ในภาษาเยอรมัน) อันเป็นละครเวทีเรื่องแรกที่ทำให้เขามีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ

และที่เบอร์ลินนี่เองที่เบรคชท์ได้แต่งงานกับเฮเลเนอ ไวเกล (Helene Weigel) นักแสดงผู้ยิ่งใหญ่ และภรรยาของเขาผู้นี้เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการเผยแพร่ชื่อเสียงของเบรคชท์ได้เป็นอย่างดี

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1926 เบรคชท์ได้เริ่มศึกษาปรัชญาทฤษฎีมาร์กซิสต์ ประกอบกับความคิดทางการเมืองล้วนเข้ามามีบทบาทต่อการสร้างงานของเขาเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม เบรคชท์มิได้คลั่งไคล้แนวคิดนี้อย่างงมงาย แต่จะเป็นมาร์กซิสต์แนวมนุษยนิยมมากกว่า นักคิดที่มีอิทธิพลต่อเขาคือ คาร์ล คอช (Karl Korsch) ซึ่งได้พบกันอีกครั้งในช่วงที่ลี้ภัยในเคนมาร์กและอเมริกา ผลงานของเบรคชท์ในช่วงนี้จัดเป็นละครบทเรียน (Lehrstück) ซึ่งเป็นละครที่มุ่งสั่งสอน และพยายามเลี่ยงการให้ความบันเทิง (ซึ่งภายหลังเขาได้เปลี่ยนทัศนะไปว่า ละครที่ดี ควรให้ความเพลิดเพลินไปพร้อมกันให้แก่งคิดแก่ผู้รับสารด้วย)

ช่วงเวลาที่พำนักอยู่ที่เบอร์ลิน เบรคชท์ได้ทำกิจกรรมละครอย่างเต็มที่ โรงละครหลายแห่งพร้อมที่จะนำละครของเขาออกแสดง แต่มีเหตุการณ์ทางการเมืองที่ทำให้ละครของเขาถูกห้ามนำออก

แสดงในปี 1933 กล่าวคือ *นักบุญโยฮันนาแห่งโรงฆ่าสัตว์* (*Die Heilige Johanna der Schlachthöfe*) ถูกห้ามนำออกแสดงที่เมืองดาร์มชตัทท์ (Darmstadt) และ *มาตรการที่จำเป็น* (*Die Massnahme*) ถูกห้ามนำออกแสดงที่เมืองแอร์ฟวร์ต (Erfurt) เหตุการณ์ทางการเมืองดังกล่าวทำให้เขาและภรรยาต้องไปจากเบอร์ลินและลี้ภัยไปอยู่ที่กรุงปราก ประเทศเชกโกสโลวะเกีย โดยที่ลูกๆ ของเขาได้เดินทางตามไปภายหลัง การลี้ภัยของเขาเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้อง เพราะหลังจากนั้นไม่นาน นาซีได้ได้เผาวรรณกรรมของเบรคชท์ที่หน้าตึกรัฐสภา เมื่อคืนวันที่ 10 พฤษภาคม 1933 และรัฐบาลนาซีได้ถอนสัญชาติเยอรมันของเขาเมื่อ 8 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1935 หลังจากที่เบรคชท์และภรรยาได้ลี้ภัยจากเบอร์ลินไปยังกรุงปราก แล้วก็ได้ย้ายไปยังเวียนนา แล้วไปยังซูริค ขณะที่ภรรยาและลูกเดินทางต่อไปยังเดนมาร์ก เบรคชท์เดินทางต่อไปยังปารีสเพื่อร่วมกับควร์ต ไวลด์ในการสร้างบัลเลต์ เรื่อง *บาปเจ็ดประการของชนชั้นกลาง* (*Die Sieben Todsünden der Kleinbürger*) แล้วจึงเดินทางต่อไปยังเมืองสเวนบอร์ก (Svenborg) ประเทศเดนมาร์กในวันที่ 20 มิถุนายน 1933 และพำนักอยู่จนกระทั่งเดือนเมษายน ค.ศ. 1939

ช่วงเวลาที่พำนักอยู่ที่เดนมาร์ก เขาสร้างงานที่สำคัญอีกเป็นจำนวนมาก แม้จะจากบ้านเกิดมา แต่เขาก็รับทราบเหตุการณ์ทางการเมืองในเยอรมนีและยุโรปโดยตลอด เบรคชท์เป็นคนที่มิใช่คนในเรื่องเพื่อน เขาได้รับความช่วยเหลือจาก คาริน มิชาเอลิส (Karin Michaelis) เพื่อนของภรรยาซึ่งเป็นชาวเดนมาร์ก นอกจากนั้น ยังมีผู้ช่วยเหลือด้านการเงินแก่เขาเป็นจำนวนมาก รวมไปถึงการจัดการเรื่องค่าลิขสิทธิ์วรรณกรรมที่เขาได้สร้างขึ้น นอกจากนั้น เขายังได้รับความช่วยเหลือจากมาร์กาเรตเท สเตฟฟิน (Margarette Steffin) ซึ่งเป็นนักแสดงชาวเยอรมัน และรูท แบร์เลา (Ruth Berlau) เพื่อนซึ่งเป็นนักแสดงชาวเดนมาร์กซึ่งต่อมาได้ร่วมงานกับเขาไปอีกนาน บ้านพักที่เดนมาร์กเป็นแหล่งที่เพื่อนสนิทของเบรคชท์มักจะมาพำนักอยู่ด้วยเป็นเวลานาน อาทิ วัลเทอร์ เบนยามิน นักวิจารณ์ที่มีชื่อเสียง และคาร์ล คอริช นักทฤษฎีมาร์กซิสต์ การพำนักที่เดนมาร์กนับเป็นช่วงเวลาอันดีที่เบรคชท์ได้มีโอกาสนำผลงานของเขาไปแสดงในต่างประเทศ อาทิ การแสดงละครที่ลอนดอนในปี 1934 และ 1936 มอสโคว์ ในปี ค.ศ. 1935 นิวยอร์ก ในปี ค.ศ. 1935 ปารีสในปี ค.ศ. 1937 การที่เบรคชท์เดินทางไปเผยแพร่ผลงานของตนเองนั้นยังเป็นผลดีในแง่ที่ทำให้เบรคชท์ได้มีโอกาสชมการแสดงละครสามารถนำมาพัฒนาทฤษฎีละครของเขา คือ การขมละครจีนที่มอสโคว์ในปี 1935 ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาเทคนิคการทำให้แปลก (alienation effect ในภาษาอังกฤษ หรือ Verfremdungseffekt ในภาษาเยอรมัน) อีกด้วย

การพำนักที่เดนมาร์กได้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 23 เมษายน ปี ค.ศ. 1939 อันเนื่องมาจากภัยสงคราม ทำให้เบรคชท์ได้ลี้ภัยไปอยู่ที่สต็อคโฮล์ม โดยได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนชาวสวีเดน ชื่อ

นีนาน ซานเทลสัน (Ninan Santesson) ช่วงเวลาหนึ่งปีที่พำนักที่สวีเดน เขาได้เขียนบทละคร *แม่คูราซ และลูกของเธอ (Mutter Courage und ihre Kinder)* แต่มิได้มีโอกาสนำออกแสดงที่นั่น เพราะกองทัพนาซีได้บุกมาถึงเดนมาร์กและนอร์เวย์ เบรคซท์จึงของเดินทางต่อไปยังฟินแลนด์ โดยพำนักอยู่กับ เฮลลา วูลิโยกิ (Hella Woulijoki) เพื่อนนักประพันธ์ เป็นเวลาหนึ่งปี และช่วงเวลาที่พำนักที่ฟินแลนด์นี้ เขาได้สร้างบทละครที่มีชื่อเสียงขึ้นอีกหลายเรื่อง คือ *คนดีแห่งเซจวน (Der gute Mensch von Sezuan)* และดัดแปลงบทละครของวูลิโยกิ มาเป็น *เจ้านายปุนติลาและมัตติบ่าวของเขา (Herr Puntila und sein Knecht Matti)* จากนั้นเขาได้เดินทางออกจากเฮลซิงกิพร้อมครอบครัวและเพื่อน เพื่อจะลี้ภัยไปยังอเมริกา โดยผ่านรัสเซีย ในระหว่างทาง ซเตฟฟินได้เป็นโรคปอดบวม เพื่อนชาวรัสเซียแนะนำให้เขาเดินทางไป โดยจะดูแลสเตฟฟินให้ ขณะที่อยู่บนรถไฟสาย Trans-Siberian เบรคซท์ได้รับโทรเลขแจ้งว่าสเตฟฟินได้ถึงแก่กรรมแล้ว เบรคซท์เดินทางถึงเมืองท่า ซานเปโดร (San Pedro) ในสหรัฐอเมริกา วันที่ 21 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 1941 และพอยซท์วังเงอร์ เป็นธุระในการจัดหาที่อยู่ให้ในเมืองซานตา โมนิกา (Santa Monica) ใกล้กับฮอลลีวูดให้เบรคซท์พำนัก

ช่วงที่พำนักอยู่ในอเมริกา 6 ปี เบรคซท์ไม่มีความสุขนักเพราะไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างสรรค์ บทภาพยนตร์ของเขาไม่เป็นที่สนใจของวงการภาพยนตร์ฮอลลีวูด อย่างไรก็ตาม เขาได้รู้จักกับ W. H. Auden (ดับเบิลยู. เอช. ออดเดน) นักประพันธ์ชาวอังกฤษ และเอริค เบนท์ลีย์ (Eric Bentley) นักวิจารณ์และผู้เชี่ยวชาญด้านการละคร นอกจากนี้ เขายังได้มีโอกาสทำงานร่วมกับนักแสดงเอกชาวอังกฤษ ชาร์ลส์ ลัฟตัน (Charles Laughton) ในการสร้างบทละครภาษาอังกฤษ เรื่อง *ชีวิตของกาลิเลโอ (Leben des Galilei)* การพำนักอยู่ที่อเมริกายังทำให้เขาได้สร้างบทละครวงกลมคอเคเซียน และได้เขียนบทละคร การเดินทางของเทพเจ้าแห่งความสุข (*Die Reise des Glücksgotts*) แต่ไม่มีโอกาสเขียนจนจบ

เบรคซท์ถูกคณะกรรมการว่าด้วยกิจการของผู้ที่มีได้เป็นคนอเมริกัน (Committee on Un-American Activities) สอบสวนเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 1947 เขาให้ปากคำว่าเขาไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์เลย และพ้นข้อหาในที่สุด วันรุ่งขึ้นเบรคซท์ออกเดินทางไปปารีส และไปยังซูริค ที่เมืองคูร์ (Chur) เขาได้ดัดแปลงละคร *แอนติโกนี (Antigone)* ของ โซโฟคลีส Sophocles ออกแสดง และที่เมืองซูริคเขาได้นำละครเรื่อง *เจ้านายปุนติลากับมัตติบ่าวของเขา* ออกแสดงครั้งแรก นอกจากนั้นยังได้เรียบเรียงงานทฤษฎีการละครขึ้นในปี 1948 โดยที่เขาให้ชื่อว่า *คัมภีร์การละครเล่มน้อย (Kleines Organon für das Theater)*

เบรคซท์ใช้ชีวิตแบบผู้ลี้ภัยดังที่เขาได้บรรยายเอาไว้วรรคหนึ่งในกวีนิพนธ์ “แต่คนรุ่นหลัง” (An die Nachgeborene) ว่า “พวกเรานั้นระเห่ระร้อน เปลี่ยนประเทศบ่อยยิ่งกว่าเปลี่ยนรองเท้า” (Öfter als die Schuhe die Laender wechseln)

เบรคซท์ได้เดินทางไปยังเบอร์ลินตะวันออกเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม ปี ค.ศ. 1948 ในที่สุด ปี ค.ศ. 1950 เขาขอสัญชาติออสเตรียได้สำเร็จ นอกจากนั้น เบรคซท์ยังได้ติดต่อกับเพเทอร์ ซูร์คัมพ์ (Peter Suhrkamp) ซึ่งเป็นเพื่อนที่ช่วยเหลือเบรคซท์ในการจัดพิมพ์งานเขียนของเขา เบรคซท์ผูกพันกับบ้านเกิดของเขาไม่น้อยมากในเชิงการเมือง จะเห็นได้ว่า เงินในบัญชี เบรคซท์ก็ฝากไว้กับธนาคารในสวิตเซอร์แลนด์ สิ่งที่ถูกเบรคซท์ผูกพันกับเยอรมนีนั้นมีเพียงเรื่องเดียวคือ ด้านการละคร รัฐบาลเยอรมันสนับสนุนเขากับภรรยาเป็นอย่างดีในด้านของการละคร เขามีโรงละครประจำคณะ คือ Das Berliner Ensemble ซึ่งเบรคซท์ให้ชื่อโรงละครของเขาว่า Theater am Schiffbauerdamm มีนักแสดงประจำคณะ 60 คน เจ้าหน้าที่ประจำโรงละครอีก 250 คน เพื่อนเก่าของเขาได้รวมตัวกันช่วยเหลือเขาในกิจการละคร อาทิ เอลิซาเบท เฮาท์มันน์ รุท แบร์เลา แอร์นสท์ บุษ (Ernst Busch) คีตกี ฮันส์ ไฮส์เลอร์ (Hans Eisler) และ เพาล์ เดสซา (Paul Dessau) รวมไปถึง คัสปาร์ เนเซอร์

เกียรติภูมิของเบรคซท์ได้เป็นที่ปรากฏในครั้งนี มีผู้เสนอชื่อเขาเพื่อเข้ารับรางวัลโนเบล นอกจากนั้น เขายังได้รับ “รางวัลแห่งชาติ” จากรัฐบาลเยอรมันตะวันออก “รางวัลสตาลินเพื่อสันติภาพ” อีกทั้งยังได้รับเลือกให้เป็นนายกสมาคมภาษาและหนังสือของเยอรมันตะวันออก ในช่วงสุดท้ายของชีวิต เขาสร้างละครใหม่น้อยลงมาก แต่จะหันไปให้ความสำคัญกับการฝึกซ้อมการแสดงและการดัดแปลงบทประพันธ์ที่นักประพันธ์อื่นสร้างไว้ การทำงานหนักของเขาทำให้สุขภาพทรุดลงอย่างรวดเร็ว และถึงแก่กรรมในวันที่ 14 สิงหาคม 1956 เมื่ออายุเพียง 58 ปี

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3) บาร์บารา การ์สัน (Barbara Garson)²⁰⁵

บาร์บารา การ์สัน (สกุลเดิม คือ คิลชไตน์ [Kilstein]) ผู้ประพันธ์บทละคร *แมกเบิร์ต* เกิดเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม ค.ศ. 1941 และมีถิ่นพำนักอยู่ที่เมืองนิวยอร์ก บรรพบุรุษทั้งฝ่ายบิดาและมารดามีเชื้อสายยิวที่อพยพมาจากโปแลนด์ การ์สันสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านประวัติศาสตร์คลาสสิก จากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย วิทยาเขตเบิร์กลีย์เมื่อปี 1964 สมรสกับมาร์วิน การ์สัน และมีธิดาด้วยกัน 1 คน คือ Juliet Garson เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1968

ผลงานของเธอที่มีชื่อเสียงซึ่งได้ตีพิมพ์เผยแพร่กับสำนักพิมพ์เพนกวิน (Penguin) คือ *All the Livelong Day* และ *Electronic Sweatshop* ผลงานเล่มล่าสุดของเธอ คือ *Money Makes the World Go Around* และ *One Investor Tracks Her Cash Through the Global Economy* ซึ่งตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ไวคิง (Viking) ในปี ค.ศ. 2001 หลังจากนั้น สำนักพิมพ์เพนกวินได้ตีพิมพ์ฉบับปกอ่อน

ในส่วนของบทความ การ์สันได้ตีพิมพ์บทความเป็นจำนวนมากในหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่างๆ อาทิ *Harpers, The New York Times, The Washington Post, The Nation, McCalls, Newsweek, GEO, The Village Voice, Ms., The Boston Globe, The L.A. Times, The Denver Post, The Australian Newsday, Newsweek, The Baltimore Sun, Modern Maturity, The Arizona Republic* และอื่นๆ รวมทั้งสิ้นกว่า 150 รายการ ส่วนบทวิจารณ์ละครมักจะตีพิมพ์ใน *Village Voice* บทวิจารณ์หนังสือภาพยนตร์มันจะตีพิมพ์ในนิตยสาร *Ms., Win* และ *In These Times*

จากการทำงานด้านการเขียนบทละคร บทความและสารคดีในหนังสือพิมพ์และวารสารต่างๆ จึงทำให้เธอได้รับทุนและรางวัลระดับชาติหลายรางวัล กล่าวคือ A.B.C. grant ซึ่งเป็นทุนสนับสนุนการเขียนบทละครโทรทัศน์ของ Yale School of Drama, ปี ค.ศ. 1967 ได้รับทุน Louis M. Rabinowitz Foundation Grant ซึ่งเป็นทุนที่สนับสนุนการเขียนหนังสือเรื่อง *ALL THE LIVELONG DAY: The Meaning and Demeaning of Routine Work*, ปี ค.ศ. 1972, New York State Council on the Arts

²⁰⁵ ข้อมูลประวัติทั้งหมดผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากบาร์บารา การ์สันโดยตรงจากจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ดู Barbara Garson, "Re: Help?...Could You Give Me Your Biography?" Email to Sasitom Luangjinda (sluangjinda@genie.de). (24 November 2001); Barbara Garson, "Re: Thanks and Help Me Again, Please." Email to Sasitom Luangjinda (sluangjinda@genie.de) (27 November 2001).

Grant ได้มอบรางวัล New York State Council on the Arts, Special Commission for the Creation of Plays for Younger Audiences, ปี ค.ศ. 1975 ได้รับรางวัล OBIE จากการเขียน *The Dinosaur Door*, ได้รับรางวัล National Press Club Citation for magazine journalism ในปี ค.ศ. 1977, ได้รับทุน The Art Fund fellowship ในปี ค.ศ. 1977 ได้รับรางวัล Guggenheim Fellowship, ในปี ค.ศ. 1978 National Endowment for the Arts Fellowship, ในปี ค.ศ. 1978, และ รางวัล N.Y. Public Library Books to Remember Award และได้รับรางวัล Library Journal Best Business Books of 1989 จากการเขียนหนังสือ *The Electronic Sweatshop*

นอกจากนี้ ยังเป็นสมาชิกในคณะกรรมการชุดต่างๆ กล่าวคือ คณะกรรมการส่งเสริมศิลปะและวรรณกรรมแห่งชาติ (National Endowment for the Arts Literature Panel) สมาคมนักแสดง (The Dramatists Guild) สมาคมนักเขียน (PEN) (MacDowell Colony Fellows) สมาพันธ์นักเขียนแห่งชาติ (National Writer's Union)

จากการทำงานด้านหนังสือพิมพ์การเขียนบทละครและการเป็นนักพูด นักคิด ตั้งแต่เมื่อครั้งที่ได้เป็นแกนนำเรียกร้องต่อต้านสงครามเวียดนามที่ เบิร์กลีย์ในปี ค.ศ. 1964 และเป็นบรรณาธิการของจดหมายข่าว *Free Speech Movement Newsletter* รวมไปถึงการเข้าร่วมกิจกรรมการทำงานในร้านกาแฟสำหรับทหาร จี.ไอ. ใกล้กับบริเวณฐานทัพอากาศ เลวิส (Fort Lewis Army Base) อันเป็นประสบการณ์ให้เธอตัดสินใจเป็นตัวแทนพรรคสังคมนิยม (Socialist Party) สมัครเข้าชิงตำแหน่งรองประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาเมื่อปี ค.ศ. 1992 แม้จะไม่ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในครั้งนั้น แต่เธอก็ยังคงทำงานด้านหนังสือและเป็นที่นักพูด นักคิดต่อไป

บทความในหนังสือพิมพ์และวารสารทางวิชาการ

"Luddites in Lordstown," *Harper's*, June 1972. Reprinted in E. Perry and J. Perry, eds. *The Social Web; An Introduction to Sociology*, Canfield Press, New York: Harper and Row, 1973. Reprinted in Harold J. Leavitt, *The Organizational World*, New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1973. Reprinted in P. Holmes, and Al Lehman, eds. *The Keys to Understanding: Sending and Receiving —The Essay*, New York: Harper and Row, 1973. Reprinted in A. Elkins, and D.W. Callaghan, eds., *A Managerial Odyssey:*

Problems in Business and its Environment. Addison—Wesley Publishing Co., Reading, MA, 1975. Reprinted in Richard R. Wright, ed. *Behavior in Organizations*, New York: McGraw Hill,, 1975.

"We Save Lives and Guide Bombers," *In Village Voice*, Nov. 2, 1972.

"First On the One Hand, Then on the Other," *New York Times*, Mar. 15, 1973. (An op-ed about day care center printed along with a counter opinion by Howard Phillips of the U.S. Office of Economic Opportunity.)

"Chicago 7 Minus One," *Village Voice*, May 10, 1973.

"Milk Money," *Village Voice*, Dec. 6, 1973.

"Women's Work," *Working Papers*, Fall 1973.

"Paradise Lost," *Village Voice*, Nov. 15, 1973 (Review of Emma Rothschild's book on the decline of the auto industry.)

"Class President," *Working Papers*, Winter 1971. Reprinted *Village Voice*, Oct 25, 1976 under the title "The Nomination of Stuart R." Reprinted in *Red Balloon*, Spring, 1990.

"The Heartbeat of the Assembly Line," *Ms.* March, 1974. Reprinted in *Manangement Awareness Program*, Mar.—Apr. 1976.

"Who Deserves a Break Today?" *Village Voice*, Apr.25, 1974.

"A Winner's Tale," *Village Voice*, Jun. 27—Jul. 25; 1974. Excerpts from a verse play about Richard Nixon which appeared in several issues of the *Village Voice* between those dates

"They're Trying to molest our Kids," *Village Voice*, Aug. 1, 1974.

"The Vietnam G.I.: Drafted, Drifting and Drugged," *Ms.* July, 1974. (Book Review)

"Who Needs It?" *WIN*, Sep. 19, 1974. Reprinted under the title, "Who Started Pollution?" *New York Times*, Dec. 31 1974. Reprinted by In These Times, ite~ Balloon and otllers.

"Strike at Macmillan's." *Soho News*, Oct. 31, 1974.

"Safety Last," *Ms.* Feb., 1975.

"Children as Victims," *Harper's Weekly*, May 16, 1975.

"Upfront with Lina Wertmuller," *Ms.*, May 1975. (An Interview)

"Tunafish," *Liberation*, July—Aug. 1975. Reprinted in *Calling Home*, ed. Janet Zandy,

Rutgers University Press, 1991.

"Modern Times at a Ping—Pong Factory," *Harper's Weekly*, Sep. 22, 1975.

"A Reviewer Under the Influence: Swept Away," *Ms.*, Dec. 1975. (Movie Review)

"First Stories: Appetites," *Soho News*, Mar. 18, 1976. (Book Review)

"Rebel Girl," *Ms.*, Feb. 1976.

"The Wertmuller Ethic: Wanting to be Popular, Working to be Popular is the Only Way to be Serious Politically," *Ms.*, May 1976.

"Heads and Tales," *WIN* Jun. 3, 1976.

"The Play's the Thing," *Soho News*, Jun. 3, 1976. (Review of Hamlet.)

"Static," *Mother Jones*, Jul. 1976.

"Not Servants Not Machines: Office Workers Speak Out and The Forgotten Five Million," *Ms.*, Oct. 1976. (Book Review)

"Who Will Raise the Children: The Robert Redford Medal," *Ms.*, Mar. 1977.

"Comedians," *In These Times*, Mar. 2, 1977. (Theatre Review)

"Transit Quiz: How Big, Old or Many is a Kid?" *New York Times*, (Travel Section) Jun. 18, 1978.

"Straight Bard," *Village Voice*, Feb. 20, 1978.

"Six Possibilities in Search of a Plot," *Village Voice*, Jul. 24, 1978. (Theatre Review)

"Bottle Baby," (cover story) *Mother Jones*, Dec. 1977. Awarded National Press Club Citation, 1977. Finalist Penny—Missouri Magazine awards in the category of Health, 1978. Cited as one of the ten best censored stories of 1977 by Sonoma State Journalism Department. Reprinted in *Joan Dy Gussow, The Feeding Web: Issues in Nutritional Ecology*, Bull Publishing Company, Palo Alto CA, 1978. Reprinted as a pamphlet by The New England Free Press, Somerville MA, 1978. Reprinted by *BRUKDOWN: The magazine of Belize*, Number 9, 1979, Belize City, Belize.

"Torn on the Line," *Village Voice*, Oct. 31, 1977. (Theatre review.)

"A Special Place," *McCal is*, Dec. 1977. Essay about reading to my daughter incorporating reviews of classic children's books.

"The Fault Dear Readers is Not in Our Stars but in Our Director," review of Julius Caesar,

Village Voice, Apr. 24, 1978.

"Women Wrest Settlement from Times," *In These Times*, Oct. 18, 1978.

"With Babies and Banners," *Ms.*, Jan. 1979. (Film review.)

"The Gift of Reality," *Confrontation*, Fall/Winter, 1979.

"Portrait of the Artist," a profile of Ralph Fasanella, *New York* April 16, 1979. Reprinted in *In These Times*, Oct. 1979.

"Pageants and Passions," review of five nativity plays, *Soho News*, Dec. 6, 1979,

"Final Understanding," a review of *The Investigation* by Peter Weiss, *Village Voice*, May 7, 1979.

"United We Laugh," District 1199 Hospital Worker's Show, *Village Voice*, Feb. 18, 1980.

"My Daughter the Cold Warrior," *WIN*, May 7, 1980.

"We Won't Pay!: We Won't Pay!," review of a play by Dario Fo, *Village Voice*, June 2, 1980.

"Don't Mourn for Shakespeare, Organize," *Village Voice*, July 23, 1980. Essay on Budget Cut for Papp's Shakespeare in the Park which also features play reviews and reminiscences.

"Lowering Our Sights," My Turn Column, *Newsweek*, Nov. 10, 1980. On Economic Decline for the Next Generation.

"A Modest Proposal Backfires," *Working Papers*, Nov/Dec 1980. Reprinted under the title "Never Give Ideas to Those in Power." *Washington Post*, Dec 14, 1980.

"Tales of Manhattan," *Daily News*, Jan. 31, 1981.

"Trouble," *Village Voice*, June 10, 1981.

"Is This Trip Necessary?," *Working Papers*, May/June, 1981.

"Scared Enough to be Brave," *Village Voice*, Jan. 28, 1981.

"The Electronic Sweatshop: Scanning the Office of the Future," *Mother Jones Magazine*, July, 1981. Reprinted *S.F. Chronicle*. Subject of 1L~ interview shows and many magazine articles and eventually my book of that title.

"By Their Code Names Ye Shall Know Them," *Washington Post*, Feb. 8, 1981.

"Fabric of Truth," Review of Chilean Play "Tres Marias Y Una Rosa," *Village Voice*, Mar. 1981.

- "PIAFF," *Ms.*, May, 1981.
- "International Terrorism Exposed," *Village Voice*, Jun. 3, 1981.
- "Exit Pursued by a Bear," *Village Voice*, Aug. 26, 1981.
- "PATCO," *In These Times*, Sep. 16, 1981.
- "Red Runes," *Village Voice*, Nov. 4, 1981.
- "Look, Look the Emperor is Naked," *Los Angeles Times*, Dec. 23, 1981
- "The Great Hunger," *Village Voice*, Mar. 2, 1982.
- "Good Grief, Another Anti—Bandwagon!," *New York Times*, Mar. 27, 1981.
- "Surface Mining," *Village Voice*, Apr. 13, 1982.
- "Accidental Death of an Anarchist," *Play Script Review*, Apr. 15, 1982.
- "Elegy for People's Theatre," essay review of San Francisco Theatre Festival, *Village Voice*, Jul. 27, 1982.
- "Colonial Culture: A Report from Canada," *Village Voice* Sep. 7, 1982. Reprinted in *In These Times*.
- "United Mime Workers," review, *Village Voice*, Sep. 28, 1982.
- "Victims of Seriousness," *Village Voice*, Dec. 7, 1982.
- "Tripping with Llamas," *GEO*, May, 1984.
- "How I Lost the War in Vietnam," *Resist Newsletter*, Mar. 1988.
- "Computers and High Technology: What Machines Can Never Learn," *The Australian*, Jul. 5, 1988.
- "Sweden Seems Too Good to be True," *Newsday*, Oct. 10, 1989.
- "Unhoused But Well Read," *New York Newsday*, Dec. 28, 1989.
- "Berkeley in the Sixties," *Tikkhun*, Nov.—Dec. 1990.
- "The G.I. Coffee House Movement.," entry in *The Encyclopedia of the American Left*, edited by Mary Jo Buhl, Paul Buhl and Dan Georgakas. New York and London: Garland Publishers, 1990.
- "The Right to Medical Care Comes Before the Right to Die," *New York Newsday*, Nov. 12, 1991. Reprinted in *The Hartford Courant*, *The Arizona Republic*, *The Berkshire Eagle*, *The Mountain Eagle* and other newspapers.

"Northern Exposure," a Review of the National Festival of Canadian Theatre, *Village Voice*, Nov. 13, 1991.

"He Let a Hundred Flowers Bloom," Memorial to Joe Papp, *Village Voice*, Nov. 13, 1991.

"Letter from Stockholm," *New York Newsday*, Nov 24, 1991. Reprinted in *The Socialist*, *The Boston Globe*, *The Minneapolis Star*.

"Robert Maxwell, The Penny Ante Pension Thief," *The L.A. Times*, Dec. 16, 1991. Reprinted in *The Journal of Commerce*, *Arizona Republic*, *The Cleveland Plain Dealer*, *The Baltimore Sun*, *The Mountain Eagle*, *The Denver Post* and other papers.

"JFK and *MacBird*: No President Ever Sat on a Rightful Throne," *New York Newsday*, Jan. 19, 1992, reprinted in *The Baltimore Sun*, *The Mountain Eagle*, *The Mountain Eagle*.

"None Dare Call it Heroism," *Arizona Republic*, March 20, 1992. Reprinted in *The Seattle Post Intelligencer*, *The National Catholic Reporter*.

"Permanent Temps," *The Nation* Jun. 1, 1992. Reprinted in *The Baltimore Sun*, *The Sacramento Bee*, *The San Diego Union*, *The Journal of Commerce*, *The Berkshire Eagle*, *The Mountain Eagle*, *The Socialist*, *The Arizona Republic*. (On the contingent work force.)

"Brave As You Are, Dan Quayle, You Must Go Further," *Los Angeles Times*, Jun. 15 1992, *San Francisco Chronicle*, Jun. 17 .

"Boomerang and Affirmative Action," *New York Newsday*, June 28, 1992.

"The Vichy President," *The Socialist*, Jun. 1992.

"Want to Run for Vice President?," *Los Angeles Times*, Sep. 14, 1992. Reprinted in *The Hartford Courant*, *The Baltimore Sun*, *The Berkshire Eagle*, *The Madison Capital Times*, *Arizona Republic*, *The Des Moines Register* and other papers.

"The Stealth Socialist," *The Washington Post*, Sunday Nov. 1, 1992.

"Manager Inside the Machine," *Information Week*, Jul. 18, 1994.

"Obituary for Mario Savio," *Manchester Guardian*, Nov. 9, 1996.

"The New Winter Soldier," *In These Times*, Dec. 9—22, 1996.

"Down by the Schoolyard," *The Progressive*, Jan. 1997.

"Uncluttered Ego," (Book Review) *In These Times*, Jun. 30, 1997.

"The Stopwatchers," Review of "The One Best Way: Frederick Taylor and the Enigma of Efficiency." *In These Times*, Apr. 14, 1997.

"The Global Economy from Below," *Dollars and Sense*, Sept—Oct 1997.

"Coming of Age in Asia," *Modern Maturity*, Sep./ Oct. 2001.

หนังสือและบทละคร

MacBird. Published by Grassy Knoll Press, San Francisco, 1966; Grove Press, New York, 1967. Half a million copies sold. First Production, Village Gate, New York City, 1967. Major productions Tokyo, Amsterdam, London. Over 200 productions and 16 foreign language editions.

ALL THE LIVELONG DAY: The Meaning and Demeaning of Routine Work. Doubleday & Co., N.Y., 1975; Penguin, N.Y., 1977, (12th printing 1993); AB Raben & Sjorgen Bokforlag, Stockholm, 1982. Expanded edition, Penguin, 1994.

THE ELECTRONIC SWEATSHOP. How Computers Are Transforming the Office of the Future into the Factory of the Past. New York: Simon & Schuster, 1988; New York: Penguin, 1989; Germany: Campus Verlag, 1990.

MONEY MAKES THE WORLD GO AROUND: One Investor Tracks Her Cash Through the Global Economy from Brooklyn to Bangkok and Back. Viking, N.Y., 2001, Penguin, N.Y., April 2002, Beijing Publishing House, 2002, Taiwanese edition, 2002.

The Dinosaur Door. (a children's play) Theatre for the New City, New York, 1976. (Commissioned Teleplay, 1982.) OBIE for playwriting, 1977.

ผลงานร่วม

Going Co-op. (Written with Fred Gardner). Theatre for the New City, New York, 1972. Central

Arts Theatre, New York, 1976.

TAKE CARE, TAKE CARE For 1199 Hospital Worker's Union. Written with Ossie Davis, Alan Menken.

The Department. Theatre for the New City, April, 1983. Musical version, Toronto, 1985.

F.T.A., The Jane Fonda-Donald Sutherland Antiwar Show. Written with Jules Feiffer, Herb Gardner, et al 1971.

Security. Developed at Carnegie Mellon Showcase of New Plays. Mixed Blood Theatre, New Play Award, First Prize. Semi-finalist, Screen Writer's Guild East Screenplay Contest.

บทความสำคัญที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์

"Luddites in Lordstown," *Harper's*, Jun. 1972. Reprinted in

E. Perry and J. Perry, eds. *The social Web; An Introduction to Sociology*, Canfield Press, New York: Harper and Row, 1972.

Reprinted in Harold J. Leavitt, *The Organizational World*, New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1973. Reprinted in P. Holmes and Al Lehman, eds. *The Keys to Understanding: Sending and Receiving—The Essay*, New York: Harper and Row, 1973. Reprinted in A. Elkins and D.W. Callaghan, eds., *A Managerial Odyssey: Problems in Business and its Environment* Addison—Wesley Publishing Co., Reading, MA, 1973. Reprinted in Richard R. Wright, ed., *Behavior in Organizations*, McGraw Hill, New York, 1975.

"We Save Lives and Guide Bombers," *Village Voice*, Nov. 2, 1972.

C.E.O., "First On the One Hand, Then on the Other," *New York Times*, Mar. 15, 1973. (An op—ed about my day care center printed along with a counter opinion by Howard Phillips of the U.S. Office of Economic Opportunity.

"Chicago 7 Minus One," *Village Voice*, May 10, 1973.

"Milk Money," *Village Voice*, Dec. 6, 1973.

"Women's Work," *Working Papers*, Fall, 1973.

"Paradise Lost," *Village Voice*, Nov. 15, 1973. (Review of Emma Rothschild's book on the decline of the auto industry.)

"Class President," *Working Papers*, Winter 1971. Reprinted *Village Voice*, Oct. 25, 1976 under the title "The Nomination of Stuart R." Reprinted *Red Balloon*, Spring, 1990.

"The Heartbeat of the Assembly Line," *Ms.* Mar. 1974. Reprinted *Management Awareness Program*, Mar.-Apr. 1976.

"Who Deserves a Break Today?," *Village Voice*, Apr. 25, 1974.

"A Winner's Tale," *Village Voice*, Jun. 27-Jul. 25; 1974. Excerpts from a verse play about Richard Nixon which appeared in several issues of the *Village Voice* between those dates

"They're Trying to float our Kids," *Village Voice*, Aug. 1, 1974.

"The Vietnam G.I.: Drafted, Drifting and Drugged," *Ms.* Jul. 1974. (Book Review)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวศศิธร เหลืองจินดา เกิดเมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2519 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี อักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาเยอรมัน มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2541 จากนั้น จึงเข้าศึกษาต่อในระดับอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2543

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย